

MPHATO

3

TLHAHLAMORUTIŠI

Platinum

Mabokgoni a Bophelo

C. Gleeson-Baird • Z. Mahomed • L. Moodley • L. Shaw

Platinum Mabokgoni a Bophelo Mphato wa 3 Tlhahlamorutiši

Maskew Miller Learning

10 Freedom Way, Milneron, Cape Town, 7441

© Maskew Miller Learning (Pty) Ltd 2025

Ditokelo tšohle di šireleditšwe. Ga go karolo ya phatlalatšo ye, yeo e kago tšweletšwa, go bolokwa ka mokgwa wa go ntšha, goba go fetošwa ka mokgwa goba sebopego sefe goba sefe (elektroniki, semotšhene, go fotokopa, go gatišwa goba ka mokgwa wo mongwe) ntle le tumelelo ya go ngwalwa pele ya mong wa tokelo ya ngwalollo.

Go kgopela tumelelo ya go tšweletša lefsa goba go fetola karolo ye nngwe ya phatlalatšo ye, o kgopelwa gore o ikopanye le ba lefapha la Ditokelo le Ditumelelo mo go 021 532 6000 goba romela e-meile go rightsgranting@mml.co.za. Go bega tshelo ya molao wa tokelo ya ngwalollo, re kgopela o romele imeile go copyright@mml.co.za

E gatišitšwe la X ka 20XX

ISBN 978-1-779-83442-3

ePDF ISBN 978-1-779-89573-8

Mophatlalatši : Allison Staals

Morulaganyimogolo : Ru Bailey

E rulagantšwe ke Mashego Vice Tshokologo

Tlhamo ya khabara ka : MML Visual Design

Seswantšho sa khabara ka : MML Visual Design

Peakanyo ya puku ka : MML Visual Design

Diswantšho ka : MML Design Studio; Karien Barnes

Tšweletšo ka JSquare Studio

E gatišitšwe ke

Ditebogo

Mongwadi le mophatlalatši ba leboga tšhomišo ya diswantšho go tšwa go:

Shutterstock:

p252, Chase D'animulls; p280a, parinya wetchasan; p280b, maksin_priestess; p280c, KRPD; 280d, Real Vector; p283a, parinya wetchasan; p283b, KRPD; p283c, maksin_priestess; p283d, Real Vector; p379, Jeroen van den Broek

Matseno	5	Katološo	134
Tsela ya go diriša puku ye	6	Memorantamo	137
Thutwana ya 1 Ka ga nna	26	Tlhahlobo e rulagantšwego.	138
Letlakalapotšišo la 1	38	Tlhahlobo e sa rulaganywago Thutwana	
Phošollo	39	ya 1: Memorantamo	140
Memorantamo	41	Thutwana ya 6 Go ja gabotse	145
Dintlha tša morutiši	42	Letlakala la mošomo: Kopanyo ya tlotlontšu	164
Thutwana ya 2 Maikutlo	45	Phošollo	166
Phošollo	62	Katološo	168
Katološo	64	Letlakala la mošomo:	
Katološo	65	Ka moo o dirago tšhese.	170
Ka moo o ka bontšhago botho	65	Memorantamo sererwa hlogo	172
Memorantamo	66	Thutwana ya 7 Dikhunkhwane	174
Thutwana ya 3 Tšhireletšo ya maphelo	67	Tlotlontšu	194
Phošollo	83	Phošollo	195
Katološo	84	Katološo	197
Memorantamo	86	Memorantamo	199
Thutwana ya 4 Go swara mmele wa ka o		Thutwana ya 8 Modikologo wa bophelo	200
bolokegile	87	Phošollo	218
Phošollo	109	Katološo	219
Katološo	111	Memorantamo	221
Memorantamo	112	Thutwana ya 9 Go šomiša gape	222
Thutwana ya 5 Ditokelo le maikarabelo	113	Phošollo	246
Letlaka la mošomo la themplete ya phazele .	131	Katološo	248
Phošollo	132	Memorantamo	250

Diteng

Tlhahlobo e rulagantšwego Thutwana ya 2 .	251
Memorantamo	255
Thutwana ya 10 Polokego ya Setšhaba	260
Phošollo	280
Katološo	281
Memorantamo sererwa hlogo	283
Thutwana ya 11 Tšhilafatšo	284
Tlotlontšu	296
Phošollo	298
Katološo	300
Memorantamo	304
Thutwana ya 12 Ka moo batho ba bego ba phela kgale 305	
Phošollo	317
Katološo	318
Memorantamo	319

Thutwana ya 13 Sebakabaka	320
Tlhahlobo e rulagantšwego Thutwana ya 3 .	337
Memorantamo	338
Thutwana ya 14 Ditšweletšwa le Megato	342
Thutwana ya 15 Masetlapelo le seo re swanetšego	351
Phošollo	362
Memorantamo	363
Thutwana ya 16 Diphhofolo le dibopiwa tšeo di re thušago	364
Tlhahlobo e rulagantšwego Thutwana ya 4 .	379
Memorantamo	380

Thobela Morutiši

Ge o dutše o tsena ka phapošing ya gago ya borutelo letšatši le letšatši, ga o tsene lefelong leo le tletšego ka ditafola le dipuku tša go ithuta. O tsena lefelong leo bokamoso bo bopšwago le go belegwa ga dikgonagalo. O swere maatla a go makatša a go hlohleletša, go hlahla le go godiša baetapele ba ka moso, bahlami ba dilo tše mpsha le batšweletši ba diphetogo. Ka go abelana ka phišego ya gago, o dira se se fetago kudu go ruta; o bjala dipeu tša botho, sebetse, tlhompho le botho pelong e nngwe le e nngwe.

Re kwešiša gore ga se ka mehla go lego bonolo. Ditlhohlo tša go ruta kudu-kudu mafelong ao a se nago methopo yeo e lekanego ka dinako tše dinngwe di ka kwagala e le tše kgolo kudu. Eupša ka tlhohlo e nngwe le enngwe yeo o lebeletšanego le yona, o dira phapano ya kgonthe. O bontšha baithuti ba gago gore bokgoni bja bona ga bo na mellwane le gore ba bonwa, ba tšeelwa godimo ebile ba kgona go fihlelela tše dibotse.

Ke ka fao methopo ya rena ya go ruta e lego mo go go thekga. E hlamilwe ka maikemišetšo a Setatamente sa Melawana ya Tekolo ya Lenaneothuto (CAPS) ka kgopolong. Ba tsepamiša kgopolo go akaretša bohle le go hlola tikologo ya go ithuta moo ngwana yo mongwe le yo mongwe a ka iponagao a emetšwe. Dithuto tša dikanegelo tša diswantšho di laetša go fapana ga seemo sa rena sa selegae go thuša moithuti yo mongwe le yo mongwe go ikwa a na le maikutlo a go ba karolo ya gago ka phapošing ya gago.

Gomme ga se ra lebala ka wena. Bophelo bja gago bo bohlokwa go no swana le katlego ya baithuti ba gago. Re akareditše didirišwa tša go itlhokomela go go boloka o hlohleletšwa ebile o phetše gabotse, phapoši ya gago ya borutelo e a atlega. Lethabo la gago ga le tutuetše feela go ruta ga gago eupša gape le dikamano tšeo o di agago le baithuti ba gago, bao ba lebeletšego go wena bakeng sa kholofelo le tlhohleletšo.

Ge Afrika Borwa e tšwela pele ka molao wa Diphešo tša Molao wa Thuto ya Motheo (BELA), wo o saennwego go ba molao ka 2024. Thomo ya go hlola tshepedišo ya thuto ye e lekalekanego kudu le ye e akaretšago bohle e gola ka maatla. Karolo ya gago thomong ye e bohlokwa gomme go kwešiša bobedi bja Setatamente sa Melawana ya Tekolo ya Lenaneothuto (CAPS) le Diphešo tša Molao wa Thuto ya Motheo (BELA) go netefatša gore phapoši ya gago ya borutelo ke lefelo leo baithuti ba itokišeditšego gabotse ka katlego.

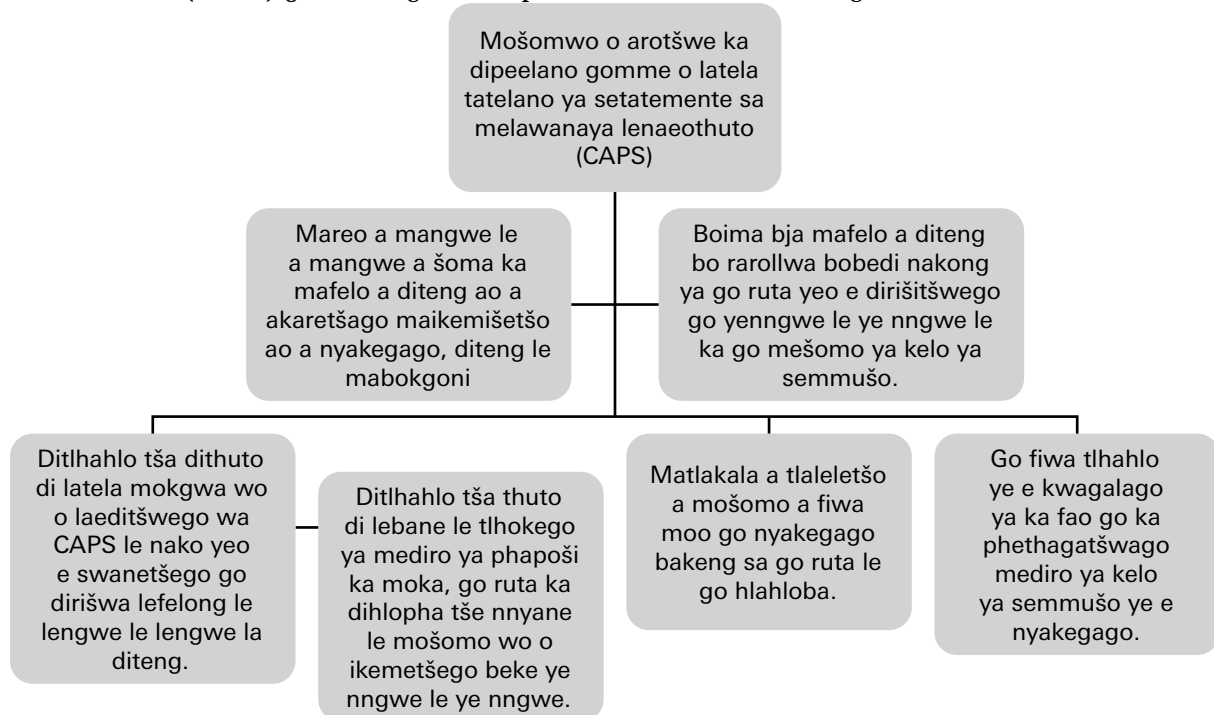
O na le maatla a phetogo ye botse gomme khuetšo yeo o e dirago ka phapošing ya gago ya borutelo ke ye kgolo go feta ka fao o ka e lemogago. Ge o ruta o tseba gore ga o no hlahla baithuti ba gago, o bopa bokamoso bja ditšhaba tša rena, naga ya rena le lefase.

Re leboga se sengwe le se sengwe seo o se dirago!

Tsela ya go šomiša lelokelelo le

Re a go amogela mo Mabokgoni a Bophelo Mphato wa 1! Lelokelelo le le na le puku ya baithuti le tlhahlo ya barutiši yeo e tšwetšago pele go ruta ka bokgoni bja Mabokgoni a Bophelo mo go Mphato wa 1. Mabokgoni a Bophelo Mphato wa 1 e ngwadilwe go sepelelana le dinyakwa tša ditlhahlo tša polelo ya pholisi ya kharikhulamo le kelo (CAPS). Ka fao ge o šomiša lelokelelo le, o ka ba le tshepo ya gore diteng tša kharikhulamo di akareditšwe ka botlalo.

Mabokgoni a bophelo a hlamilwe kudukudu go obamela Setatemente sa Melwana ya Lenaneothuto (CAPS) ya Mabokgoni a Bophelo ka ditsela tše di latelago:

Tsela ya go šomiša tlhahlo ya barutiši le puku ya baithuti.

Mmala wa lereo le lengwe le lengwe o thuša ka go sepelasepela gore o tsebe gore o šoma go lereo lefe.

Lefelo le lengwe le lengwe la diteng le lona le na le mmala gore o kgone go bona ga bonolo gore ke bokgoni bofe bjo bo akaretšwago ka letšatši leo goba bekeng yeo. Go thoma ga hlogotaba ye nngwe le ye nngwe go hlaloša dipoelo, dipotšišo tša go nagana gabotse, SKAVS (tsebo ya bokgoni, Maikutlo le ditekanyetšo) tsebo ya mathomo, dikelo le methopo ye e šišintšwego.

Hlogotaba	
Dipoelo	
Go nagana dipotšišo tša gabotse:	
SKAVS (Tsebo ya Bokgoni, Maikutlo le Ditekanyetšo)	
Tsebo ya mathomo	
Tekolo	
Didirišwa	

Hlogotaba ye nngwe le e nngwe e tla hlalošwa go ya ka:

Mokgwa wa go ruta goba leano, go akaretšwa:

- Tlhahlo ya go akaretša bohle le go fapafapana
- Go gatelela tšwelopele ya tsebo, go bontšha ka fao maemo a go fapana a temogo a rarolotšwego ka gona.
- Mekgwa ya go phutholla ya ka fao ba ka thušago baithuti bao ba nago le bokgoni bja go ithuta bjo bo fapanego
- Tsela ya go hloma phapoši ya borutelo yeo e hlohleletšago ka go bapala
- A re thomeng ka go bula hlogotaba
- Tlhahlo ya mešomo
- Tlhahlo ya go lebelela mešongwana
- Tekolo ya semmušo
- Matlakala a mošomo ao a ka kopišwago

Setatamente sa Melawana ya Tekolo ya Lenaneothuto (CAPS)

- CAPS ke tokomane e tee ye e feletšego yeo e fago ditlhallo tša peakanyo, diteng le kelo ya dithuto ka moka tšeo di lokeleditšwego ka go poleo ya kharikhulamo ya bosetšhaba ya Mphato wa R-12.
- **Merero ya go ruta ya ngwaga ka ngwaga ye e boeleditšwego ya Mabokgoni a Bophelo (ATP) 2023/ 2024 e fa ditlhallo tša peakanyo, diteng le kelo mo legatong la motheo (R-3)**

**ATP ya Mabokgoni a
Bophelo e thekga melawana**

Go nagana ka tsinkelo	Tharollo ya mathata
Go tšea diphetho	Maikarabelo
Go itemoga	Go itaola
Ditekanyetšo tša motho a noši	Temogo ya setšo
Dikgotlelelo	Maitshwaro
Fapafapana	Boagi bja naga
Tlhompho	Go tsepamiša kgopolo
Boemo bja kgopolo bjo bo botse	Kgotlelelo

Kabo ya Nako

Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Motheo ke ye e latelago:

THUTO	MPHATO WA R (DIIRI)	MEPHATO YA 1-2 (DIIRI)	MPHATO WA 3 (DIIRI)
Leleme la Gae	10	7/8	7/8
Lelemetlaleletšo la Pele		2/3	3/4
Mmetse	7	7	7
Mabokgoni a Bophelo	5	5	5
• Tsebo ya go Thoma	(1)	(1)	(1.5)
• Bokgabo bja Boitlhamelo	(1,5)	(1,5)	(1)
• Thutatšhidullammele	(1,5)	(1,5)	(1)
• Thutaphelo	(1)	(1)	(1)
Dikhoutu le Diroboto	(1)	(1)	(2)
PALOMOKA	23	23	25

Kabo ya nako ya makala a go ithuta go Mabokgoni a Bophelo go Sehlopha sa Motheo

MEPHATO YA R-2		PALOMOKA YA NAKO KA KOTARA	MEPHATO WA-3		PALOMOKA YA NAKO KA KOTARA
Tsebo ya Go thoma leThutaphelo	Diiri tše 2 ka beke	Diiri tše 50	Tsebo ya Go thoma leThutaphelo	Diiri tše 2,5 ka beke	Diiri tše 50
Bokgabo bja Boitlhamelo	Diiri tše 1,5 ka beke		Bokgabo bja Boitlhamelo	Diiri tše 1,5 ka beke	
Thutatšhidullammele	Diiri tše 1,5 ka beke		Thutatšhidullammele	Diiri tše 1 ka beke	

Mohlala wa thempholeite ya leano la thuto

Letšatšikgwedi:
Mphato:
Thuto: Mabokgoni a Bophelo
Mafelo a diteng
Hlogotaba ya thuto
Nako ya nako ya thuto:
Nomoro ya letlakala la CAPS:
Palo ya baithuti ka phapošing:
Go ithuta pele/ Tsebo:
Maikemišetšo a go ithuta: Mafelelong a thuto / maitemogelo a go ithuta, baithuti ba swanetše go kgona:
Tsebo:
Mabokgoni:
Ditekanyetšo/ Maikutlo:
Tekolo:
Methopo:

Megato ya thuto: (Diteng tša motheo, mešongwana, mekgwa ya go ruta)

Matseno:

Tlhabollo:

Go tliša:

Fapafapana, Tekatekano le go akaretšwa

Karolong ye, re rata gore o nagane ka phapoši ya gago ya borutelo. Nagana baithuti ba dutše pele gago, o mongwe le o mongwe ka kanegelo ya gagwe, diphihlelong, le ditlhohlong. Bjale gopola nako yeo ka yona yo mongwe wa baithuti ba gago a ilego a katana, mohlomongwe ka kgopolo ye thata goba selo se sengwe ka ntle ga sekolo seo se ilego sa ama thuto ya bona. O dirile eng ka nako yeo? O fihleletše bjang thušo, wa ba dira gore ba bonwe, gomme wa ba hlahla go bothata bjoo?

Phapoši ya gago ya borutelo e tletše ka mohuta wo wa go fapafapana, E sego fela ditlogong eupša ka dinyakwa le bokgoni. Naga ya rena e tšwela pele go lebanana le go se lekalekane mo go tseneletšego, e ka ba ekonomi, morafe goba leago gomme ditlhohlo tše gantši di tšwelela ka phapošing ya gago. Le ge go le bjale ke mo pele ga phapoši yeo phetogo e diregago. Bjale ka morutiši, o kgatha tema e bohlokwa go kgonthišetšeng gore ngwana yo mongwe le yo mongwe a ka atlega, go sa šetšwe gore o tšwa kae goba gore o lebeletšane le lepheko lefe.

CAPS e bea go akaretša bohle le go fapafapana metheong wa yona. Ga se fela go ruta kharikhulamo eupša ke go lemoga bokgoni bja moswananoši go moithuti yo mongwe le yo mongwe le go ba thuša go atlega. Re a kwešiša gore se ga se ka mehla fao se lego bonolo. Ditlhohlo dikolong tše dintši ke tša kgonthe gomme bjalo ka morutiši o ka palelwa go di rarolla.

Ke ka fao methopo ya rena ya go ithuta le ya go ruta e hlamilwego ka gona. Di laetša seemo sa selegae, di bontšha baithuti lefase leo ba le lemogago ditlwaetšong, medirong le dikelo tšeo ba kopanago le tšona. Didirišwa tše di ela tlhoko mohuta wa maitemogelo le bokgoni ka phapošing ya gago, di go fa didirišwa tša go akaretša bohle le go thekga moithuti yo mongwe le yo mongwe go sa šetšwe setlogo sa gagwe.

Ka go šomiša methopo ye ga o no ruta taba, o kopana le baithuti ba gago moo o lemogago dintwa tša bona le go ba thuša go fenya mapheko ao le ona ba a lebanago. Ka go dira bjalo, o beakanya bokamoso bja bona bja bana ka moka, le setšhaba, le Afrika borwa.

Go lelokelelo le, re tsepamiša kgopolo go mehuta ye mengwe le ye mengwe ye bohlokwa ye 10 ya magoro a go fapafapana e kgethilwe ka kelotlhoko go netefatša boemedi bjo bo nabilego le bjo bo akaretšago bja boitšhupo bjo bo fapanego, dipono le maitemogelo.

Tafola ya 1: mehuta ya go fapafapana

Legoro la go fapafapana	Tlhalošo	Kgašo ka pukung
1. Mehutahuta ya setšo le merafe	Se se bontšha go emela ditlogo tša setšo le tša semorafe tše di fapanego, go netefatša gore baithuti ba bontšhwa dipono le ditšo tše di fapanego.	Re akareditše baanegwa, bangwadi le batho ba histori go tšwa dtlogong tša setšo tše di fapanego. Dikanegelo le mehlala di akaretša mohlwaela wa ditšo, meetlo le maleme. Se se thuša baithuti go leboga khumo ya setšo le go nyamiša dipono tše di sa swanego ka go fa dipono tše di lekalekanego ka ga ditaba tša histori le tša sebjalebja.
2. Go fapana ga bong	Go fapafapana ga bong go šupa boemedi bja bong ka moka gomme go akaretša dipolelišano go dikologa dikarolo tša bong, boitšhupo bjo e sego bja bongtlhakanelo le go sepela ga bong.	O tla lemoga boemedi bjo bo lekanego bja bong ka moka mo sengwalong, diswantšhong le go mehlala. Go ka akaretšwa baanegwa bao ba sego ba bongtlhakanelo gammogo le mediro yeo e hlohlogo dikaralo tša setšo tša bong. Go fa mehlala, bobedi bašemane le basetsana ba bontšhwa ba tsene ditseleng tša mešomo tše di fapanego.
3. Go fapana ga ekonomi ya Leago	Se se akaretša go emela batho go tšwa dihlogong tše di fapanego tša ekonomi le go ahlaahla ditaba tša go se lekalekane go ekonomi.	Re tšweletša baanegwa go tšwa maemong a go fapafapana a ekonomi ya leago, re tšweletša ditlhohele tša go swana le phihlelelo ya thuto, tlhokomelo ya maphelo, se se dumela baithuti go tsenela mehlala ya nnete ya bophelo le dipolelišano tše di laetšago maemo a go fapafapana a ekonomi go dira diteng, e amana le bohle.
4. Go fapana ka Maleme	Go fapana ga maleme go akaretša maleme a mantši le go hlompha tše di fapanego, dipolelo semmutwana tše di bolelwago ke ditšhaba tše difapanego.	O tla hwetša diteng tše di nago le maleme a mantši le go hlohletša baithuti go hlompha dipolelosemmutwana tše di fapanego. Re akareditše gape mehlala yeo e tšweletšago bohlokwa bja phetolelo le tlhahlo, kudukudu metseng ya lefase ka bophara, go lokišetša baithuti go ba bao ba akaretšago bohle polelišanong ya bona.

Legoro la go fapafapana	Tlhalošo	Kgašo ka pukung
<p>5. Bogolofadi le phihlelelo</p>	<p>Se se lebeletše kudu boemedi bja batho bao ba golofetšego le go rarolla mapheko a phihlelelo.</p>	<p>Baanegwa bao ba golofetšego ba akareditšwe go netefatša boemedi bja bona dikanegelong le medirong. Re ahlaahla gape tša phihlelelo, e ka ba tša mmele tša theknolotši goba tša setšhaba gomme re šomiša polelo ye e akaretšago bohle yeo e bolelago ka botho pele. Se se hlola tikologo ye e amogelwago kudu go baithuti ka moka gomme se hlohletša kwelobohloko le kwešišo.</p>
<p>6. Tshekamelo ya thobalano le go akaretšwa ga LGBTQ+</p>	<p>LGBTQ+ e emela Lespiene, Keyi, Bongpedi, Mofetodi wa bong, QUEER GLOBE, Potšišo le baanegwa, “+” e emela go akaretšwa ga ditshakamelo tše dingwe tša thobalano, boitšhupo bja bong le dipolelo tšeo di fetago tšeo lokeleditšwego ka go lebanya, go swana le batho bao e sego ba bongtlhakanelo, pansexual bao ba se nago thobalano, le bao ba nago le seela sa bong. polelo e šomišwa go akaretša sepektheramo se se nabilego sa boitšhupo bja thobalano le bja bong go tšwetša pele.</p>	<p>Dibopego tša lapa la LGBTQ+ di emetšwe go ralala le dipuku, Go fa pono ye e fapanego. Re akareditše mehlala le maemo ao a hlahlobago ditaba le ditokelo tša LGBTQ+ gammogo le dipoledišano ka ga kgahlanong le kgethollo, go thuša baithuti go kwešiša le go hlompsha go fapafapana ga tshekamelo ya bong thobalano.</p>
<p>7. Go fapafapana ga bodumedi le moyeng</p>	<p>Se se akaretša go emela ditumelo tše di fapafapanego tša bodumedi le go godiša tlhomphe ya mekgwa e fapafapanego ya moya.</p>	<p>Dipuku tša rena di na le diteng tšeo di tsebišago baithuti ka madumedi bja go fapafapana le mekgwa ya semoya. Re hlohleletše gape go poledišano ya madumedi go thuša go godiša tlhomphe le kwešišo go ralala le ditshepedišo tša ditumelo tše di fapanego. Dipono tša lefase di akaretšwa le tšona go kgonthišišetša gore ditshepedišo ka moka tša ditumelo di a hlompsha le go emelwa ka toka.</p>

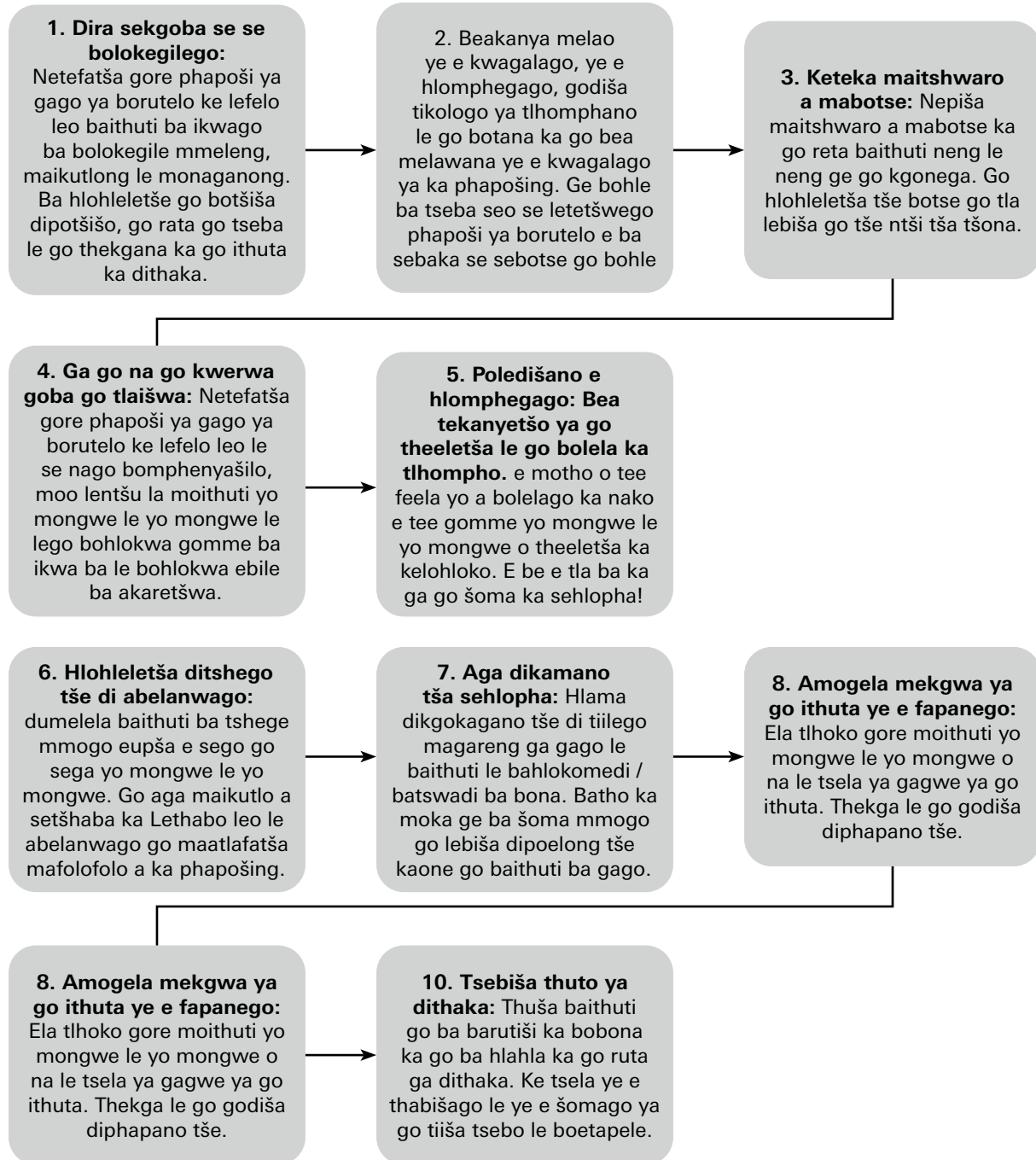
Legoro la go fapafapana	Tlhalošo	Kgašo ka pukung
8. Go fapafapana ga mengwaga	Go fapafapana ga mengwaga go akaretša go akaretša batho go tšwa dihlopheng tša mengwaga ye e fapanego le go ahlaahla ditaba tše di amanago le botšofadi.	Dipukung tšeo, o tla hwetša baanegwa le mehlala go tloga go bana ba bannyane go fihla go botšofadi. Re hlalošitše bohlokwa bja dikamano tša magareng ga meloko, gammogo le go ahlaahla dihlogo tše di amango le mengwaga go swana le go rarolla modiro le go ba le mengwaga, se se thuša baithuti go kwešiša mohola wa sehlopha se sengwe le se sengwe sa mengwaga setšhabeng.
9. Go fapafapana ga lefelo	Go fapafapana ga lefelo go emela batho le dithaba go tšwa dileteng le ditikologong tše di fapanego, bobedi tša lefase ka bophara le tša selegae.	Dipuku di akaretša diteng go tšwa dileteng tše di fapanego lefaseng ka bophara, di lebane le bobedi ditaba tša lefase ka bophara le maemo a selegae ao a lebanego le baithuti. Re bile re lekalekanye mehlala go tšwa mafelong a ditoropong le dinagamagaeng re bontšha ditlhoaho tša moswananoši le mehola ya tikologo ye nngwe le ye nngwe.
10. Go fapafapana ga menagano le go ithuta	Se se šupa go rarolla mekgwa ye e fapanego ya go ithuta, bokgoni le diphapano tša temogo tša go swana le go fapafapana ga bjoko.	Re amogetše go fapafapana ga temogo le go ithuta ka go akaretša mekgwa ya go ruta ye e fapanego yeo e hlokomelago mekgwa ye e fapanego ya go ithuta. Mešomo e hlamilwe go amogela dinyakwa tše ntši tša go ithuta tšeo di tšwetšago pele tikologo ya go ithuta ye e akaretšago bohle. Re okeditše gape ditlhalobo tša pele tša ka pele gore o di ele tlhoko.

Go hlama phapoši ya borutelo ye e akaretšago bohle le ye e fapanego.

Tlhahlo ye ya barutiši e hlamilwe ka go akaretša bohle, go fapafapana le tekatekano ka kgopolong. E fa methopo yeo e go thekgago go hloleng ditikologo tša go ithuta tše di akaretšago magoro a bohlokwa a go fapafapana go lenaneo la 1 ka godimo.

Go fapafapana ka phapošing ya borutelo

Bjalo ka morutiši tema ya gago ke go netefatša gore phapoši ya gago ya borutelo ke lefelo la go ithuta, fao ditshego le tlhompho ka moka di kopanago go lona. Maano a 10 ao o ka a šomišago go boloka dilo di le bose, di bolokegile ebile di le botse go baithuti ba gago:

Maano a 1-5: go aga tikologo ye botse le ye e akaretšago bohle ka phapošing

Keteka go ikgetha ga moithuti yo mongwe le yo mongwe

Go bohlokwa gore baithuti ba iponele maitemogelo a bona a go fapafapana a bonagatšwa ka phapošing. Se se ra gore go bontšha go fapana ga ponagalo ya mmele, maleme, boitšhupo, ditšo, bodumedi, bong, tshekamelo ya thobalano (go akaretša LGBTQ+), mengwaga le bokgoni bja temogo. Dipuku tša rena di na le baanegwa ba go tšwa ditlogong tše di fapanego go laetša maitemogelo a go fapana. Re kgetha ka kelotlhoko diswantšho, mošomo wa bokgabo le diteng tšeo di emelago batho ba go fapana, ditikologo le dilo tša nnete tšeo di bopago Afrika Borwa le ka ntle ga yona.

Re go hlohleletša go dira se se swanago ka phapošing ya gago ya borutelo. Diriša go anega dikanegelo go hlagiša ditlogo tše di fapanego, bontšha diswantšho tša mafelo a dinagamagaeng le a ditoropong le go bolela ka batho bao ba nago le bokgoni bjo bo fapanego bja mmele, bokgoni bja temogo le boitšhupo go akaretšwa LGBTQ+. Ahlaahla badumedi ba go fapafapana, mengwaga le go fapana ga bong gomme o hlahlobe maemo a go fapana a ekonomi ao baithuti ba gago ba ka kopanago le ona. Tšea nako go utolla dikgokagano tša rena le dinaga tše dinngwe le batho go ralala le Afrika le lefase. Ka go dira se o thuša moithuti yo mongwe le yo mongwe go ikwa a bonwe, a tšeelwa godimo, a romela karolo ya setšhaba se segolo sa lefase ka bophara.

Go ba le kgopolo ya go ba le leleme le tokelo.

Mohumagadi Adams o be a ruta thuto ya setšo le bohwa. Baithuti ba gagwe ba tšwa ditlogong tše di fapafapanego gomme o be a thabile go bona ka fao poledišano e tlogo phuthuloga ka gona. Ge dithuto di thoma, o ile a kgopela baithuti ba gagwe go abelana setšo goba tumelo go tšwa malapeng a bo bona.

Lebo mosetsana wa go itshepa o boletše pele gomme a hlaloša ditšo tša lapa la gabo tša keremose ya Bokriste. Baithuti ba bangwe ba mmala ba ile ba latela, ba ahlaahla matsatši a maikhutšo a swanago. Eupša ge e le sebaka sa Amina o ile a dikadika. Lapa la bo Amina le be le diriša Bomoseleme gomme o ile a abelana maitemogelo a gagwe a go bo keteka. Mo e nyakilego go ba gatee, baithuti ba mmalwa ba ile ba thoma go sebelana gomme moithuti yo tee, a sa tsebe khuetšo ya mantšu a gagwe, a ngunanguna a re “ga se maikhutšo a maleba”.

Mohumagadi Adams o ile a lemoga ka pela kgatelelo yeo e bego e le ka phapošing. O be a e na le kgetho e bohlokwa yeo a bego a swanetše go e dira .Go hlokomologa tshwaelo yeo go ka bolela go tlogela tshekamelo e tsema medu, mola go e rarolla go be go nea sebaka sa go ruta thuto e bohlokwa. Mohumagadi Adams o ile a emiša poledišano gomme a kgopela phapoši ya bana go naganišiša ka taba ye. “Ge re nyatša tumelo goba ditšo tša motho go ra go reng? O be o tla ikwa bjang ge nkabe dikarolo di ka bušetšwa morago gomme letšatši la gago le le kgethegilego le bitšwa “ga se la nnete?” Phapoši ya borutelo e ile ya homola ge baithuti ba thoma go nagana ka ditshwayotshwayo tša bona.

Ke moka o ile a hlaloša bohlokwa bja go kwešiša le go hlompha ditumelo tše di fapanego, a diriša phihlelo ya Amina e le motsotso wa go ruta. Mohumagadi Adams ga se a kgalema goba go hlabiša baithuti dihlong eupša go e na le go ba hlahlala ka poledišano ya gore ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go hlompha ditšo ka moka, le ge di le bjalo e sa tlwaelegagago. Sehlopha se ile sa naganišiša ka moo go sekamela, bobedi ga kgale le mo go fsa go ka bopago dipono tša bona ka ba bangwe gantši ka ntle le go lemoga.

Dithuto go tšwa ka phapošing ya borutelo ya Mohumagadi Adams

Tshekamelo le dikakanyo di ka tšwelela ka go se ikemišetše. Le ge ba sa ikemišetša go gobatša, baithuti ba ka dira ditshwayotshwayo tšeo di bontšhago tshekamelo yeo e sa lemogegego. Bohlokwa bja yona ke go khutša le go rarolla dinako tše ka tlhokomelo le temogo

Go ithuta ka tlhohlo
Go se iketle go ka ba morutiši yo maatla. Mohumagadi Adams o šomišetše motsotso wo thata go hlohleletša baithuti ba gagwe go belaela dikakanyo tša bona, a ba bontšha gore diphapoši tša borutelo ke mafelo a go gola e sego a tsebo fela.

Hlohleletša ya go itlhaloša
Go e na le go fa dithero, Mohumagadi Adams o ile a laletša baithuti ba gagwe go nagana gore ba tla ikwa bjang ge nkabe ba le dieteng tša Amina. Se se thušitše baithuti go kwešiša bohlokwa bja kwelobohloko le go itemoga ditirong tša bona.

Hlama sekgoba sa poledišano
Ge go ba le leeme goba kgethollo, ga se gwa lekana go e homotša. Go bula lebato bakeng sa poledišano go thuša baithuti go kwešiša gore ke ka lebaka la eng mantšu goba ditiro tše itšego di ka ba kotsi, go ba fa didirišwa tša go hlohla maikutlo a nakong ye e tlogo

Go ithuta ka tlhohlo
Go se iketle go ka ba morutiši yo maatla. Mohumagadi Adams o šomišetše motsotso wo thata go hlohleletša baithuti ba gagwe go belaela dikakanyo tša bona, a ba bontšha gore diphapoši tša borutelo ke mafelo a go gola e sego a tsebo fela

Ke ka lebaka la eng re lekola baithuti?

Re lekola baithuti go:

- Hwetša seo ba šetšego ba se tseba gomme o age godimo ga tsebo le maitemogelo ao.
- Hlokomela tšwelopele ya moithuti yo mongwe le yo mongwe go hwetša seswantšho sa tšwelopele ya moithuti mo lebakeng la nako, e sego fela ka letšatši le tee goba beke e tee.
- Bona ge eba moithuti a hlabologa ka kakaretšo goba ge eba ba nyaka thekgo dikarolong tše itšeago.
- Lemoga mapheko a go ithuta gomme o hwetše ditsela tša go thuša moithuti go fenyha tše ka bokgoni bja gagwe.
- Aga seswantšho se se tletšego sa moithuti yo mongwe le yo mongwe, o kwešiše maatla a bona, ditlhohlo le dikgahlego le dinyakwa tše itšego.

Tekolo e akaretša mekgwa ya go fapafapana ya go ela kgatelopele le kwešišo ya baithuti. Dikelo tša ka mehla di go thuša go bona ka fao baithuti ba swarago dikgopolo le go šomiša mabokgoni a bona gabotse ka gona. Mo kगतong ya motheo, tefo ya kelo ye e tšwelago pele ya go hlokomela tšwelopele ya moithuti ye e tšwelago pele le go šoma gabotse ka go ruta. Se se go kgontšha go sekaseka mekgwa ya gago ya go ruta le go gola ga moithuti, go go thuša go tšea diphetho tše di nago le tsebo, tša taetšo tša letšatši le letšatši.

Tekolo ya go ithuta ka tlhago e kopantšwe tshepedišong ya gago ya go ruta, moo mekgwa ya go thabiša, ya go kgahliša le ya thekgo e hlohleletšago go tšea karolo ka mafolofolo go tšwa go baithuti. E thuša go lemoga moo baithuti ba nyakago thekgo ye ntši le go hlahla taetšo ya gago go fihlelela dinyakwa tša bona.

Ela tlhoko nakong ya mešomo
Lebelela ka
moo baithuti ba
batamelago mešomo
le go botšiša dipotšišo
tša tlhahlo go e
thekga.

Menwana e megolo
godimo, menwana e
megolo fase
Šomiša se ka morago
ga thuto bjalo ka
tshekatsheko ya ka
pela ya kwešišo ya
baithuti.

Dithekete tša go tšwa
Barutwna ba thala
goba ba ngwala selo
seo ba ithutilego sona
mafelelong a thuto go
laetša kwešišo

Nagana ka go abelana
ka bobedi
Baithuti ba nagana ka
botee, go boledišana
le mogwera le go
abelana le phapoši go
sekaseka kwešišo

Ditshwayotshwayo
tša dithaka
Baithuti ba abelana
mošomo le bao ba
tsenago le bona ka
phapošing le go fa
ditshwaotshwayo tše
bonolo tše di agago
go naganišiša ka
mošomo wa bona.

Dijenale tša go ithuta
Baithuti ba boloka
dijenale go ngwala
seo ba ithutilego
sona, ba fa temogo ya
tšwetšopele ya bona.

Mešomo le dipapadi
tša sehlopha
Mešomo ya go
thabiša, ya tirišano
e go dumelela go
lebelela bokgoni ka
nako ya kgonthe.

Go botšiša dipotšišo
nakong ya dithuto
Šomiša dipotšišo
tše di bulegilego go
hlohleletša baithuti
go hlaloša kgopolo le
mabaka a bona

Tekolo

Kelo bjalo ka go ithuta e akaretša baithuti go naganishiša ka tšwelopele ya bona, Go ba hlohletša go rwala maikarabelo a go ithuta ga bona. Ka se ba sekaseka ka mafolofolo a kwešišo ya bona yeo e tšwetšago pele go ithuta mo go tseneletšego le go itemoga.

K-W-L (Tseba seo o swanetšego go se tseba) Baithuti ba tlatša seo ba se tsebago, ba nyakago go se tseba gomme ka morago ga seo ba ithutilego sona go kgokaganya tsebo ya pele le dikgopolo tše mpsha

Mmepe wa kgopolo Baithuti ba hlama me mepe yeo e bontšhago seo ba se tsebago gomme ba oketša tshedimošo ye mpsha ge go ithuta go tšwela pele.

Go hlama dikgopolo Dira gore tsebo ya pele e šome ka go dira gore baithuti ba hlama dikgopolo tše di amanago le hlogotaba ye mpsha.

Thekete ya go tšwa Baithuti ba hlaloša ka fao tshedimošo ye mpsha e kgokaganago le selo seo ba šetšego ba se tseba.

Go phethwa ga kanegelo E fa mathomo a kanegelo gomme o tlogele baithuti ba feleletše ba **šomiša tsebo ya mathomo.**

Go hlaelela eng? Hlagiša dikgopolo goba diswantšho tše di sa felelago gomme o dire gore baithuti ba tlatše dikgoba ba šomiša seo ba se tsebago

Dipoledišano tša tirisano Thoma dithuto ka go kgopela baithuti gore ba tswalanye hlogotaba ye mpsha le maitemogelo le tsebo ya peleng.

Dijenale tša go ithuta Baithuti ba naganishiša ka beke le beke ka fao tshedimošo ye mpsha e kgokaganago le seo ba šetšego ba se tseba.

Tekolo ya go ithuta E go fa bohlatse bja phihlelelo ya moithuti dintlheng tše itšego tša nako, e go thuša go ela tswelopele ka kakaretšo le go tšea dipheho tše di nago le tsebo mabapi le tšwelopele ya bona.

Diteko tša mafelelo a kotara
Diteko tša semmušo tša go sekaseka bokgoni bja diteng

Dipotšišo tša dipotšišo
Diteko tše dikopana tša go lekola kwešišo ka morago ga dithuto

Dikabelo tše di ngwadilwego
Mešomo ya go sekaseka kwešišo ka go ngwala.

Diprotšeke
Mešomo ya boithamelogo go laetša tsebo.

Dikelo tša go bala
Dikelo tša motho ka o tee ka o tee go ela thelelo ya go bala

Mešomo ya tiragatšo
Go diriša tsebo maamong a kgonthe a bophelo.

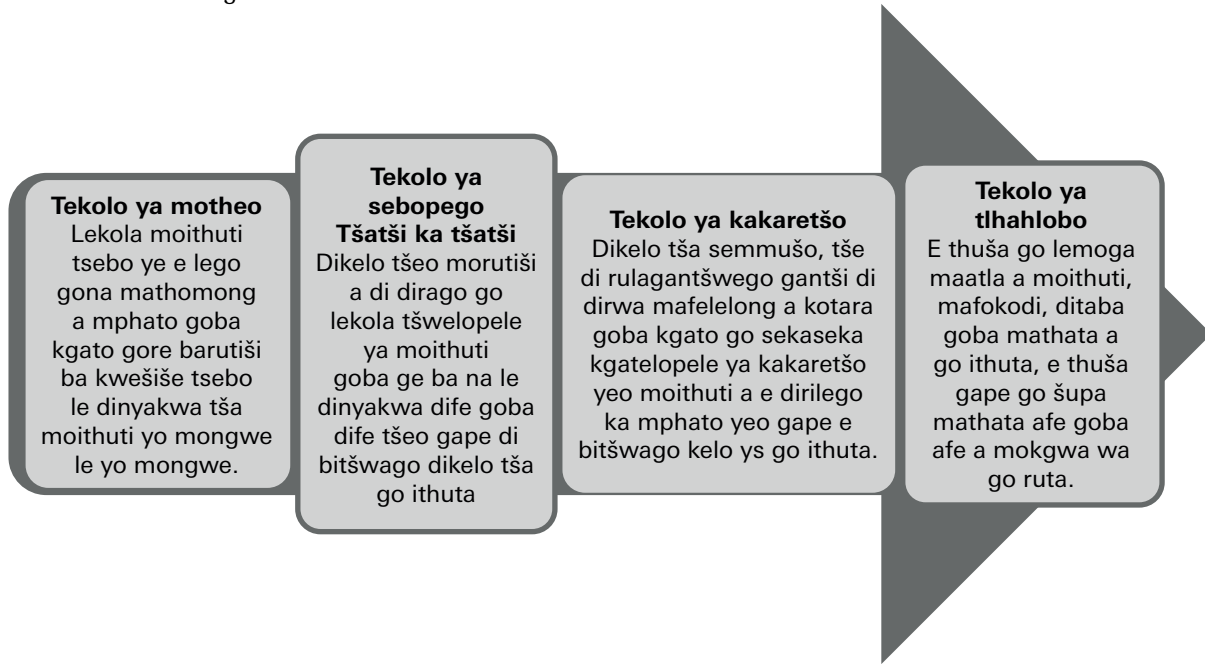
Diphotefolio
Kgoboketšo ya mošomo go latela tšwelopele ge nako e dutši e eya.

Ditlhagišo tša molomo
Baithuti ba tšweletša kwešišo ya bona ka molomo

NCS e hlaloša go bala le go ngwala, dipalo le mabokgoni a bophelo bjalo ka mafelo a mararo a bohlokwa go baithuti ba kgato ya motheo, ao a swanetšego go hlahlobja. Kgoro ya thuto e fa ka tlhako ya ditlhahlo tša kelo ya kgato ya motheo go thekga barutiši go hlabolla le go phethagatša mekgwa ye e sepelelanago le CAPS. Letoto le le šomiša teori ya phapano mo tllhamong ya lona ya diteng go thuša wena le baithuti ba gago go fihlelela molaotheo le morero wa kelo wo o beilwego ke NCS

Mehuta ya dikelo go Motheo wa mathomo

Kgoro e lemoga mehuta ye 4 ya dikelo tša kgato ya motheo, tšeo di ngwadilwego ka go tokomane ya Ditlhahlo tša kelo ya NCS:

Tekolo ya go bala go Motheo wa mathomo

Kopana le Lily, moithuti wa Mphato wa 3 yo a phadimago, yo a ratago go tseba, yo a ratago go tla sekolong, Le ga go le bjale, go sa šetšwe phišego ya gagwe, o lebeletšana le ditlhohlo mo e nyakilego go ba tabeng e nngwe le e nngwe. Nakong ya dithuto tša polelo, Lily gantši o kgopela go ya ntlaneng ya boithomelo, a boifa gore morutiši wa gagwe o tla mmitša gore a balele ka gohlaboša lentšu ka phapošing. Dipalong, O okatana le mathata a mantšu, a hwetša go le thata go katela, ka go coding le Robotics, ga a kgone go sepedišana le ditaelo tše di ngwadilwego tša mediro, gomme ka go Mabokgoni a Bophelo o foša tshedimošo ye bohlokwa ka ge a sa kgone go bala sengwalwa sa puku ya mošomo. Go se go ye kae go ba molaleng go barutiši ba gagwe gore taba ya nnete ga se ka dithuto ka botšona, eupša ke bothata bja Lily bja go bala ka thelelo. Ka ntle le bokgoni bjo bo tiilego bja go bala, o katana le go kwešiša dipotšišo, go latela ditaelo le go amogela tshedimošo ye mpsha go ralala le dithuto tša gagwe ka moka.

Ge o nagana ka baithuti ba gago, o tla bona gore Lily ga a noši. Baithuti ba bantši ba bafsa ka phapošing ya gago le bona ba ka katana le go bala maemong ao a letetšwego go mengwaga ya bona. Baithuti ba, go swana le Lily, ba lebane le mathata go ralala le dithuto tše di fapanego, e sego ka lebaka la gore ga se ba hlwa ba hlabolla mabokgoni a go bala ao a nyakegago go tsenela mošomo wa bona ka botlalo. Tlhohlo ye ya tlwaelo e laetša bohlokwa bja go etiša pele tlhabollo ya go bala mo kगतong ya Motheo, go netefatša gore moithuti yo mongwe le yo mongwe o hwetša thekgo yeo a e hlokago gore a atlege.

Kelo ya ka pela ya baithuti bao ba nago le bokgoni bjo bo fapanego

Ge baithuti ba tšwela pele ka Mephato ya R-3, go tlwaeegeile go lemoga mohlwaela wa bokgoni le mekgwa ya go ithuta ka gare ga phapoši. Le ge baithuti ba bantši ba hlabolla mabokgoni a bona ka ditekanyo tše di fapanego, ba bangwe ba ka bontšha maswao a go ithuta goba bogole bja mmele bjo bo ka amago tšwelopele ya bona ya thuto. Go lemogwa ka pela ga ditlhohlo tše go bohlokwa kudu, ka ge tsenogare ya nako e ka fa thekgo ya baithuti ba e hlokago go atlega.

Leeto la Leah

Leah e be ele moithuti wa Mphato wa 2 yo a phadimago le yo a nago le boikgopolelo, yo a tletšego ka go rata go tseba le bokgoni bja go hlama. O be a rata go thala le go aga dilo ka diatla tša gagwe, gantši a lahlegelwa ke mošomo wa gagwe wa bokgabo ka diiri tše dintši. Go sa šetšwe ditalente tša gagwe tše di kwagalago, Leah o ile a katana dikarolong tše dintši sekolong. O be a hwetša go le thata go dula a tsepame nakong ya dithuto, kudu-kudu ge phapoši ya borutelo e ena le lešata goba e swaregile. Gantši o be a ikwa a imelwa ke diphetogo mokgweng wa ka mehla, go swana le morutiši yo a tšeago legato goba thulaganyo e mpsha ya madulo, gomme o be a thoma go tshwenyega ge a kgopelwa go tšea karolo medirong ya sehlopha.

Morutiši wa gagwe o ile a lemoga gore Leah o be a rata go šoma a le noši gomme e be le ka sewelo fao a bapalago le bao a tsenago le bona ka phapošing dinakong tša go khutša. Ge go e tla tabeng ya go latela ditaelo tša molomo, ka dinako tše dingwe o be a bonagala a gakanegile goba a nyamile, ga e šita le ge ditaelo di be di boeletšwa. Ga e šita le ge a be a kgona kudu medirong ya go hlama, Leah o be a na le bothata bja go hlaloša dikgopolo tša gagwe nakong ya dipoledišano tša ka phapošing gomme gantši o be a phema go lebelela ka mahlong, e lego seo se bego se dira gore go be thata go barutiši ba gagwe go boledišana le yena.

Ge ngwaga wa sekolo o dutše o tšwela pele, mohlokamedi le morutiši wa Leah ba ile ba thoma go tshwenyega ka mo go oketšegilego. Le ge tiragatšo ya gagwe le poledišano, tirisano ya leago le go swaragana le morwalo wo o feteletšego wa dikwi di be di thoma go lemoga kudu. Mohlokamedi wa gagwe o be a ipotšiša gore ke ka baka la eng Leah a thatafalelwa ke go lebeletšana le dilo tšeo di bego di bonagala di le bonolo go bana ba bagwe ba lekanago le yena.

Ka morago ga diboka tše mmalwa le barutiši ba gagwe, Leah o ile a romelwa gore a hlahlobje. E nakong ya tshepedišo ye moo Leah le lapa la gagwe ba ilego ba lemoga gore o na le bolwetši bja autism, spectrum disorder (ASD). Ke mengwaga e mentši, Leah o be a dutše a lebeletšana le mathata ao a tswalanago le go kwa ga dikwi, poledišano le go dirišana le batho a sa tsebe lebaka.

Ka kwešišo ye e mpsha, morutiši le mohlokamedi wa Leah ba ile ba šoma gotee go mo hlolela tikologo yeo e mo thekgago kudu. Ka phapošing ya borutelo, morutiši wa gagwe o ile a diriša dithulaganyo tšeo di bonwago go mo thuša go laola diphetogo tša ka mehla gomme a nea lefelo le le homotšego leo a bego a ka ya go lona ge a ikwa a imelwa. Leah o ile a newa gape nako e oketšegilego ya go šoma ka ditaelo tša molomo gomme a dumelelwa go šoma ka dihlopha tše dinyenyane goba go šoma ka go ikemela ge go nyakega.

Go kwešiša autism ya gagwe ga se gwa thuš Leah fela eupša gape go ile gwa matlafatša morutiši wa gagwe go rulaganya thekgo ka tsela yeo e bapalago go ya ka maatla a gagwe. Ge nako e dutš e eya, Leah o ile a thoma go ikholofela kudu ka phapošing. O ile a ithuta maano a go lebeletšana le dithohlo tša dikwi gomme a thoma go ikwa a lokologile kudu maamong a tša leago. Ka thekgo ye e

nepagetšego, Leah o kgonne go atlega a hlatsela gore tlhahlobo ga se lepheko la katlego, eupša ke senotlelo sa go notlolla didirišwa tš maleba tša go gola.

Kanegelo ye e laetša bohlokwa bja go lemoga maswao a autism ka pela le mathata afe goba afe a mangwe a go ithuta goba bogole, dumelela ditsenogare tše di nepagetšego tše di ka thušago baithuti ba go swana le Leah go fenya ditlhohlo le go fihlelela bokgoni bja bona ka botlalo.

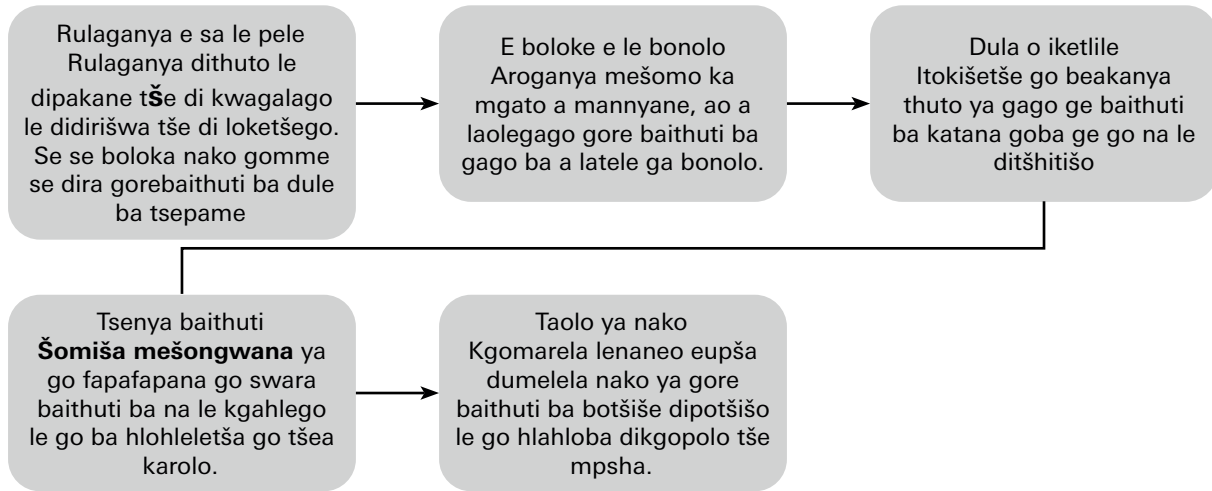
Mokgwa wa thuto

Teori ya pahapano ke mokgwa wa thuto wo o lebeletšego kudu ka fao baithuti ba lemogago le go kwešiša dikarolo tše bohlokwa tša kgopolo ka go itemogela diphapano go seo se rutwago. Kgopolo ya motheo ke gore baithuti ba swara kgopolo ka mo go tseneletšego ge ba pepentšhwa mehlala ye mentši le yeo e sego mehlala yeo e tšwelago diphapano le go swana ka gare ga thuto ye e itšego. Kgopolo ya motheo ya Teori ya phapano ke gore baithuti ba ithua gakaone ge ba bona diphapano le go swana mo go seo se rutwago. E šišinya gore baithuti ba ka se kgone go kwešiša selo ka botlalo ntle le ge ba se bona ka ditsela goba maemo a go fapana. Ka go laetša bobedi seo kgopolo e lego sona le seo selo seo e lego sona, baithuti ba tsepelela go seo se lego bohlokwa ka kgonthe.

Ka mantšu a bonolo, go ithuta kgopolo gabotse, ithute go bona gore ke eng seo se swanetšego go fetogago le seo se dulago se swana. se se ba thuša go lemoga dikarolo tše bohlokwa tša kgopolo. Bjalo ka barutiši, re ka thuša ka go laetša mehlala ya go fapana yeo e tšweletšago diphapano tše go dira gore go be bonolo go baithuti go kwešiša ka mo go tseneletšego. Dikarolo tše bohlokwa tša teori ya pahapano go ruteng le go ithuta di akaretša:

1. **Go tsepamiša kgopolo dibopegong tše bohlokwa:** Morutiši o hlaola dimelo tše bohlokwa tša kgopolo yeo gomme a tšweletša diphapano tše di gatelelago diponagalo tše.
2. **Dipaterone tša go fapana:** Morutiši o šomiša dipaterone tše di fapanego go thuša baithuti go bona seo se fapanego le seo se dulago se sa fetoge. Dipaterone tše di akaretša:
 - **Contrast:** Presenting opposing examples to highlight differences
 - **Generalisation:** Showing variations within the concept to grasp the broader application
 - **Separation:** Presenting each feature in isolation to focus on its importance
 - **Fusion:** Combining critical features to see how they interact within the concept
3. **Temogo:** Ka go itemogela mehlala ye e fapanego, baithuti ba lemoga gore ke mahlakore afe ao a lego bohlokwa gomme ba hlabolla kwešišo ye e tseneletšego ya kgopolo.

Taolo ye e šomago gabotse ya dithuto

Bophelo bjo bo botse bja morutiši

Borutiši ke mošomo wa kgateletšego e kgolo go ditsebi tše dintši. Ga se fela gore ke mošomo wo o nyakago mošomo, wo o nago le ditlhohlo tše ntši tša go hwetša methopo, gape o ka tšweletša dikotsi tše ntši nageng yeo e nago le maemo a godimo a bosenyi le dikgaruru. Ka mabaka a bohlokwa gore o be le ditshepedišo tše di lego gona tša maitemogelo le dipelaelo tša bona.

Go tsepamiša dikgopolo le go naganišiša

Tšea metsotso e sego kae letšatši le lenngwe le lengwe go iketla ka go itlwaetša go tsepamiša kgopolo. Ditlwaetšo tša go hema le go homotša dikgopolo tša gago di ka thuša go fokotša kgatelelo. Methopo ya mahala ya go naganišiša e hwetšagala inthanateng gomme e ka dirwa ka phapošing ya gago ya borutelo nakong ya dinako tše di homotšego.

Aga ditšhaba tšeo di thekgago

E ba le karolo goba o hlame sehlopha sa barutiši ba be mmogo bakeng sa thekgo le go ithuta. Go abelana maitemogelo le ba bangwe ka go thuša go laola ditlhohlo tša go ruta le go fa dipono tše mpsha

Mokgwa wa bophelo bjo bobotse

Boloka dijo tše di leka-lekanego, dula o le mafolofolo mmeleng gomme o hlokomele lentšu la gago. Mekgwa e bonolo ya letšatši le letšatši e bjalo ka go dula o na le meetse, go ja dijo tše di nago le phepo ye botse le go itšhudulla ka mehla e tla boloka tekanyo ya gago ya maatla e le godimo le go šireletša bophelo bja gago bjo bobotse.

Bophelo bjo bo botse bja monagano le bja maikutlo

Go ruta bana ba bannyane le bao ba lego kotsing e ka ba mo go nyakago maatla maikwelong. Go bohlokwa go ba le sebaka se se bolokegilego goba bokantle moo o ka bolelago ka maikarabelo a gago le go šomana le morwalo wa monagano wa tema ya gago.

Taolo ya phapoši ya borutelo

Go laola diphapoši tše dikgolo tša borutelo, tše di tlwaelegilego dikolong tše dintši, e ka ba tlhohlo. Go hloma ditlhahlo tša tirišano tša ka phapošing go thuša go godiša setšhaba sa go ithuta seo se hlompfago, seo se akaretšago bohle. Go akaretša baithuti go bea maitshwaro le dinepe tša go ithuta go tšwetša pele beng ba melawana le ditebelelo.

Maano a taolo ya ka phapošing ao a šomago gabotse a akaretša:

- Go bea mellwane: Bolelišanang ka mo go kwagalago melao le mellwane go tloga mathomong gomme o e tiiše ka mo go tšwelago pele.
- Tlwaelo le sebopego: Go boloka mekgwa ye e sa fetogego go thuša go laola phapoši tše kgolo.
- Mošomo wa dithaka: Go kopanya baithuti ka diphere goba go hlopha go godiša go ruta dithaka, tirišano le maikarabelo ao a abelanwago.
- Dithuši tša go bonwa le tša go theeletšwa: Šomiša dithuši tša go bonwa (diphoustara, matshwao a diatla) le ditshepetšo tša go theeletšwa (mmimo, go opa diatla) go tiiša ditaelo.
- Thuto ye e fapanego: Rulaganya dithuto go fihlelela dinyakwa tše di fapanego tša baithuti ka phapošing

Taolo ya mephato e mentši

Diphapošing tša mephato ye mentši, moo mephato ye e fapanego e rutwago mmogo, go bohlokwa go kwešiša bokgoni bja moithuti yo mongwe le yo mongwe. Thoma dithuto ka mešongwana yeo e akaretšago baithuti ka moka gomme o abela mešomo go ya ka maemo a bona a bokgoni bja motho ka o tee ka o tee. Šomiša mošomo wa bobedi goba wa sehlopha go dumelela baithuti go dirišana, go sa šetšwe gore ba na le maemo a bokgoni a go swana goba a go fapana. Mešomo ya sefala go netefatša gore baithuti ba bokgoni ka moka ba dula ba kgatha tema gomme ba ka tsenya letsogo ka mohola.

Go thekga mekgwa ya go fapafapana ya go ithuta

Ka phapošing efe goba efe, e ka ba ka baithuti ba 15 ,20 goba 40+, go tla ba le mohuta wa mekgwa ya go ithuta. Tše ke ditsela tše ka tšona baithuti ba šomago, ba kwešišago le go gopola tshedimošo. Go hlola tikologo ya go ithuta ye e akaretšago bohle, go bohlokwa go šupa le go thekga mekgwa wa go ithuta wa moithuti yo mongwe le yo mongwe le go fetoša mekgwa ya gago ya go ruta go fihlelela dinyakwa tša bona.

Go ya ka tshepedišo ya VARK, mekgwa ya go ithuta e hlophilwe ka magoro a mane a magolo:

- Thuto ya pono/ sebaka: Setaele se se tlwaelegilego kudu. Baithuti ba ba phala ge tshedimošo e tšweletšwa ka pono, go swana le ka diswantšho, ditšhathe le go lebelela.
- Thuto ya go kwa: Baithuti ba ba šoma tshedimošo gabotse ka go kwa, go bolela le go theeletša. Dipoledišano le ditlhalošo tša molomo di ba thuša go kwešiša dikgopolo tše mpsha.
- Thuto ya go bala le go ngwala: Baithuti ba legoro le ba atlega ka go bala le go ngwala. Ba phala ka go šoma ka tshedimošo ye e ngwadilwego gomme ba na le mabokgoni a tiilego a teori.
- Thuto ya go šomiša diatla / mmele: Baithuti ba ba rata go ithuta ka go dira. Ba šomiša tshedimošo ka go kgoma, go šikinyega le dipihlelelo tša go šoma ka diatla, ba phala kudu mešomong ye e šomago.

Thutwana ya 1 Ka ga nna

Lefelo la go ithuta	Ka ga nna
Nako ya go ruta	Diiri tše 5
Dipoelo tša go ithuta	<p>Ge go fihlwa mafelelong a thutwana, barutwana ba swanetše go ba ba kgona go:</p> <ul style="list-style-type: none"> hlama le go bolela ka lenaneo la tatelano ya ditiragalo tša bophelo bja bona go akaretša le letšatši la bona la matswalo, go thoma sekolo le ntlha ya go kgahliša ka ga bona dira pontšho gomme ba bolele ka selo sa go kgahliša se se kilego sa ba diragalela bontšha kwešišo ya nako le phetogo le ka moo e lego karolo ya histori ya bophelo bja bona.
Mabokgoni	Go itlhompha, matšatšikgwedi a khalendara / mengwaga / ditiragalo tša go latelana, go itseba, go bapetša, go bolela, go bontšha tatelano ya ditiragalo ka diswantšho le mantšu.
Tsebo	<ul style="list-style-type: none"> Matšatšikgwedi le ditiragalo Rekhota Nyakišišo / Botšiša batho ba bagolo
Mohola	Go hlompha wena le ba bangwe
Maikutlo	Kgotlelelo
Tsebo ya motheo	Mabokgoni a dikwi, tsebo ya ka mehla, tša go swana le tša go fapafapana
Dipotšišo tša go nagana ka tsinkelo	<ul style="list-style-type: none"> Naa ke swana bjang le bagwera ba ka? Naa ke fapafapana bjang le bagwera ba ka?
Kopanyo	<p>Polelo ya ka gae: Go theeletša le go bolela: Polelo yeo e beakantšwego le yeo e sego ya beakanywa, Go abelana dikgopolo le maitemogelo le go hlagiša kwešišo ya dikgopolo.</p> <p>Mmetse: Dibopego tšahlakorepedi lehlakoretharo, kopanyo ya kgopolo ya patrone ka mešongwanana ya Bokgabo bja Boithamelolo.</p>
Boakaretši le go Fapafapana	<ul style="list-style-type: none"> Mešongwana e dumelela mabokgoni a go ithuta a go fapafapana le go hlola go ba gae ga mahlaku ka go šoma ka sehlopha le tirišano. Go fapafapana go rarollwa ka diswantšho tša maleba ka go Puku ya Moithuti le ka mešongwana yeo e hlohleletšago go naganelana le go abelana ga setšo.
Mekgwa ya go ruta	Poledišano, taetšo, taelo, go botšiša, tlhahlobo e sa rulaganywago
Tlhahlobo	Memorantamo le ditaelo goba mananeo a go lekola di filwe go hlahla tlhahlobo e sa rulaganywago ye e tšwelago pele ka mešongwana le meleko. Tlhahlobo e rulagantšwego ya go ngwalwa le memorantamo di filwe go tsebo ya go thoma le go phela gabotse ga motho le ga leago mo mafelelong a kotara. Ditaelo di filwe go hlahloba Bokgabo bja Boithamelolo le Thutatšhidullammele.

Didirišwa tše di šišintšwego

Puku ya Moithuti, dipuku tša mešomo tša DBE, dimakasine, dikero, sekgomaretši, pene / diphensele, diswantšho le dipuku tša tshedimošo, dikarata tša dinomoro le diphoustara, tlotlontšu ya Bhoto ya Nepišo le Leboto la Mantšu, dipuku tša bokgobapuku

A re thome

Puku ya Moithuti letlakalala 1

Mmogo le barutwana, lebelela diswantšho tša Neo mo letlakaleng la go feta gomme o bale tshedimošo ka yena. Gatelela gore ka moka ga re swane le motho. Ka moka re a fapana ka ponagalo, ka malapa, ka dilo tše re di ratago le ka dilo tše re sa di ratego. Ka moka re keteka matsatši a go ikgetha ka mekgwa ya rena. Thoma poledišano ye kopana ka ga dilo tša go swana le tša go fapana gare ga barutwana le Neo. Dipotšišo tša go hlohleletša poledišano di ka akaretša go botšiša barutwana ka mengwaga bona, gore ba dula le mang le gore mebala yeo ba e ratago ke efe.

Barutwana ba šoma ka bobona.**Tlhahli ya mošongwana**

Ka morago ga poledišano, bala dipotšišo tša 'A re thome' le barutwana, o hlaloše tlotlontšu efe goba efe yeo e ka bago e le ye mpsha. Hlalosa gore ba tla araba dipotšišo ka bobona. Ge ba dutše ba šoma, sepelasepela o tšame o ba hlahla gomme o ngwale dintlha tša mathata a go bala le mopoloto.

Dikarabo tše di šišintšwego

Dikarabo di tla fapana ka ge e le dikarabo tša barutwana ba go sa swane. Diswantšho tša bona di swanetše go bontšha bona le mogwera.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE

Diphensele tša mmala bakeng sa seswantšho se barutwana ba se thalago

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **ratago kudu** – selo seo o se ratago go feta dilo ka moka
- **naga** – seripa se segolo sa naga moo sehlopha sa batho se dulago mmogo

mantšu
a
maswa

Mošongwana wa 1

Puku ya Moithuti letlakalala 2

Barutwana ba šoma ka bobona.

Tlhahli ya Mošongwana

Bala poledišano ya gare ga Kevin le Patrick le barutwana. Botša barutwana gore go thoma klase ye mpsha, mphato goba sekolo ke sebaka se sebotse sa go kopana le bagwera ba baswa. Šomiša sebaka se go bontšha gore bagwera ba rena ba ka tšwa mafelong a go fapafapana le go bolela dipolelo tša go fapafapana. Botšiša barutwana ka mafelo a matswalo le dipolelo tšeo ba di bolelago.

Botša barutwana go nagana o ka re ba sa tšo kopana le motho yo moswa. Bjale e re ba ngwale lenaneo la dilo tšeo ba ratago go di botša mogwera wa bona wo moswa. Le ge bontši bo ka tseba tshedimošo, e ba le matšatši a matswalo a bona kgauswi go thuša barutwana bafe goba bafe bao ba sa kgodisegego ka wona.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Dikarabo tša barutwana di swanetše go akaretša mengwaga ya bona, letšatšikgwedi la matswalo, phoofolo le sebakadišwa tšeo ba di ratago kudu. Dumelela dikarabo dife goba dife tšeo di fago tshedimošo ka bona le tša mabapi le dilo tšeo ba di ratago goba ba sa di ratego.

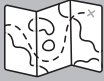
Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE

Ditaelo tša tlhahlobo e sa rulaganywago:

Moithuti o kgonne go:	✓	×
ngwala leina la gagwe, sefane le mengwaga		
fana ka letšatšikgwedi le lefelo la matswalo a gagwe		
bolela gore o rata eng le gore ga a rate eng		
hlompha go se swane ga rena re le batho.		

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakalala 3

Barutwana ba šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya mošongwana

Hlaloša papadi yeo Patrick a e ralokago. Botšiša ka dipapadi tšeo barutwana ba di ratago kudu. Ge go na le nako, e re barutwana ba leke go raloka papadi ya ‘maswika a mahlano’. Hlaloša gore e ralokwa dinageng tše dintši lefaseng.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Wo ke mošongwana woo go wona barutwana ba ralokago papadi.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, dibjana, maswika a manyane

Mošongwana wa 2

Puku ya Moithuti letlakalala 4

Barutwana ba šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya Mošongwana

Thoma thuto ya tatelano ya ditiragalo mola o lebeletše diswantšho. Gatelela gore tatelano ya ditiragalo tša morutwana yo mongwe le yo mongwe di thomile ge ba belegwa gomme di akaretša dilo tše bohlokwa tšeo di šetšego di diragetše maphelong a bona go fihla ga bjale. Arola barutwana ka dihlopha go boledišana ka diswantšho. Hlohleletša barutwana go tswalanya diswantšho le dilo tše di diragetšego maphelong a bona gomme ba anegele sehlopha sa bona dilo tšeo. Gopotša barutwana ka ga go šielana le go hlompha bao ba bolelago.

Hlaloša gore ba tla botšiša motho yo mogolo ka tiragalo ya go feta ya go ikgetha gomme ba ngwale mafoko a mahlano ka se. Se se tla swanelwa ke go dirwa bjalo ka mošomo wa gae, ka gona kgonthiša gore ba filwe nako ye e lekanego le go ba lemoša gore go letetšwe gore ba fetše kanegelo ya bona neng.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Barutwana ba lebelela diswantšho gomme ba boledišana dihlopheng tša bona gore go direga eng seswantšhong se sengwe le se sengwe.
2. Barutwana ba bolela ka dilo tša go ikgetha tša maphelong a bona tše ba di gopolago.
3. Barutwana ba swanetše go ngwala mafoko a mahlano ka ga selo se se diragetšego maphelong a bona nakong e fetilego. Dikarabo di ka se swane ka ge e le dikarabo tša barutwana ba go se swane.

Kotara ya 1

4. Barutwana ba abelana le klase mafoko a bona a go bolela ka dilo tše di kilego tša ba diragalela.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE

lentšu
le leswa

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **tatelano ya ditiragalo** – selo seo re se šomišago go hlaloša gore dilo tše itšego di diragetše neng. E bontšha seo se diragetšego pele le seo se diragetšego ka morago.

Mošongwana wa 3

Puku ya Moithuti letlakalala 5

Bokgabo bja Bohlami: Go hlama dibopego ka hlakorepedi

Barutwana ba šoma ka bobona.

Tlhahli ya Mošongwana

Bolela ka diswantšho tša tatelano ya ditiragalo ka go Puku ya Moithuti le barutwana. Hlohleletša poledišano moo ba šišinyago ditiragalo tše dingwe tšeo di ka bago bohlokwa go bona, go swana le go ntšha leino la bona la mathomo goba go hwetša seruiwaratwa.

Bjale hlaloša gore yo mongwe le yo mongwe o tla dira phoustara ya gagwe yeo e bontšhago dilo tša go ikgetha tšeo e lego ditiragalo tša bohlokwa bophelong bja gagwe. Kgonthiša gore ba na le kabo ya dilo tša bokgabo gomme ba nee nako e lekanego sekelelong le gae ya go dira seo, ka ge ba tla swanela ke go bolela ka ditiragalo le malapa a bona gape le kgonagalo ya go šomiša dinepe.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Ditatelano tša ditiragalo di tla fapafapana. Šomiša ditaelo tša ka fase go hlahloba mošongwana.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE
Khateboto, diphensele tša mebala, dikhrayone, dikero le sekgomaretši

Ditaelo tša tlhahlobo e sa rulaganywago:

Moithuti o kgonne go:	✓	×
thala tatelano ya ditiragalo		
šomiša dihalwa le / goba dinepe go bontšha ditiragalo		
hlama mantšu a go hlalosa ditiragalo		
šomiša gabonolo mehuta ya bobegaditaba		
hlalosešša klase phoustara ya gagwe ka mokgwa wa go kwagala.		

Selo sa go kgahliša sa bophelong bja ka bja kgale

Mošongwana wa 4

Puku ya Moithuti letlakalala 7

Barutwana ba šoma ka bobona.

Tlhahli ya Mošongwana

Lebelela diswantšho le barutwana gomme o ba kgopele go hlaloša seo ba se bonago. Hlohleletša poledišano, hlaloša se se bolelwago ke lentšu 'kgale' le 'gonabjale' tabeng e itšego. Ge go kgonega, etla le selo se tee goba tše pedi goba dinepe tša gago tša kgale go bontšha barutwana e le mohlala mošongwaneng wa bona wa pontšho le kanegelo.

Hlaloša gore yo mongwe le yo mongwe o tla dumelelwa go tla le selo sa gagwe sa kgale go bontšha barutwanagotee le go ba botša ka sona. Ba dumelele go fana dikgopolo gomme o kgonthiše gore ba tseba gore ba tla dira pontšho ya bona neng.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE

Diswantšho tša tlaletšo le/ goba dilo tša nnete tšeo di bontšhago kgale le gonabjale.

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **kgale** – selo se se šetšego se diragetše
- **gonabjale** – selo se se diregago ka nako ye
- **sa go kgahliša** – selo seo o nyakago go tseba ka sona; se goga šedi ya gago

mantšu
a
maswa

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakalala 8

Bokgabo bja Boithamelolo: Hlama dibopego ka hlakorepedi le hlakoretharo

Tlhahli ya mošongwana

Thoma ka go hlaloša gore phiramiti ke moago wa mehleng ya kgale. Botšiša barutwana gore dibopego tša hlakorepedi le hlakoretharo tšeo ba ka di bonago ke dife.

Hlaloša gore gabjale ba tla ithuta ka ga go thala moago wa phiramiti. O šomiša ditaelo tša ka go Puku ya Moithuti, bontšha se ge ba dutše ba e dira letlapeng, ka mokgwa wo bonolo wa kgato ka kgato. Kgonthiša gore barutwana ka moka ba feditše kgato ye nngwe le ye nngwe pele ba e ya go kgato ya go latela go fihla ge seswantšho se fedile.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Wo ke mošongwana woo go wona barutwana ba terowago phiramiti ya hlakoretharo.

Didirišwa

Puku ya Moithuti

Rula ya didirišwa tša bokgabo, diphensele, pampiri.

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **Maegepeta** – batho bao ba dulago Egepeta
- **phiramiti** – moago o mogolo woo o agilwego kgale ka maswika a magologolo woo o bopegilego bjalo ka khutlotharo.

A re lekole

Puku ya Moithuti letlakalala 9

Tlhahli ya Mošongwana

Hlaloša gore barutwana ba tla dira phoustara ka bona. E re ba bale le go latela ditaelo ba sa thušwe ke motho. Šomiša mabokgoni a bona a go šoma ba sa thušwe ke motho le go kgopela ga bona thušo e le gore o hlahlobe tekanyo ya kwešišo ya bona le bokgoni bja go bala, go kwešiša le go latela ditaelo.

Hlaloša gore go botšiša motho dipotšišo ke eng pele barutwana ba ka leka go araba potšišo ya 2. Ba botše gore ba thome pele ka go nomora le go ngwala dipotšišo tša bona ka gare ga puku ya mošomo. Ke moka arola barutwana ka diphere gomme o ba nee nako ya go botšišana dipotšišo le go rekota dikarabo. Efa morutwana yo mongwe le yo mongwe sebaka sa go abelana seo ba ithutilego sona go tšwa poledišanong ya dipotšišo.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Diphoustara di tla fapana eupša di swanetše go akaretša dilo ka moka tše di boletšwego ka go Puku ya Moithuti. Šomiša lenaneo la tekolo go hlahloba.
2. Barutwana ba swanetše go itlhamela dipotšišo tše hlano ka ga tshedimošo ya motho ka noši, le ka dilo tšeo ba di ratago le tšeo ba sa di ratego. Lekola tšhomišo ye e nepagetšego ya mantšu a dipotšišo (kae, eng, neng, bjang, bjlbjl.) le tšhomišo ya maswaopotšišo. Gape dikarabo tše di rekhotalwego di swanetše go hlahlobja mopeleto, popopolelo le maswaodikga. Pontšho ya seo ba ithutilego sona ka mogwera wa bona e ka hlahlobja e le pontšho ya molomo (polelo).

Didirišwa

Puku ya Moithuti

Khateboto, dikhrayone, dimakasine, dikero, sekgomaretši

Dipapadi

Papadi ya bhoto ya “ka ga nna”

Mokgwa wa go raloka: Arola barutwana ka dihlopha. Dira dikopi tša papadi ye ya bhoto (Letlakalapotsišo la 1). E re leloko le lengwe le lengwe la sehlopha le le tle ka dipotsišo tša thutwana ya 1 – 2 go ngwala ka diplokong (go ithekgile ka nomoro ya barutwana ka sehlopheng), ba tlogela dikgoba tše dingwe di se na selo. Dikgopolo tše dingwe ke tše tša dipotsišo tša thutwana ge barutwana ba nyaka tlhahlo:

- Naa papadi ya bhoto ye o e ratago kudu ke efe / papadi ya ka ntle / papadi ya inthaneteng?
- Naa papadi ye o e ratago kudu ke efe?
- Naa o dula le mang?
- Naa malekere ao o a ratago kudu ke afe?
- Naa kanegelo ye o e ratago kudu ke efe?
- Naa pontšho ya gago ya TV ye o e ratago kudu ke efe?
- Naa ke maikhutšo afe a o a ratago kudu ao lapa la geno le a ketekago?

Efa barutwana mataese le dibaledi. A ba šielane ka go foša mataese le go araba dipotsišo ka ga bona go fihla ba fihla sekwereng sa mafelelo.

Naa go kaone gore o?

Mokgwa wa go raloka: Papadi ye e ka segiša goba go naganišiša le go šoma gabotse bjalo ka ‘go tsebana’ go ‘nolofatša’ go gonwe. Barutwana ba swanetše go kgetha gare ga dikgetho tše pedi gomme ba fahlele dikarabo tša bona. Kgonthiša gore morutwana o mongwe le o mongwe o araba bonnyane potsišo e tee. Ge go se na nako, ba arole ka dihlopha gomme o fe sehlopha se sengwe le se sengwe metsotso ye mmalwa go boledišana ka dikarabo tša sona. Go na le dikgopolo tša dipotsišo tše dintši mo onlaene. Dipotsišo tše dingwe ke tše:

- Naa go kaone go rutha le dišaka goba go robala le dinoga malaong?
- Naa go kaone o boele morago mengwageng e 10 e fetilego goba o ye pele mengwageng e 10 e tlogo?
- Naa go kaone gore o je lee la go sa butšwa goba khunkhwane?
- Naa go kaone gore o ye maikhutšong lewatle goba sekgweng?
- Naa go kaone gore o kgone go fofa goba go se bonale?
- Naa go kaone gore o be le roboto yeo e ka go direlago mošomo wa sekolo wa gae goba ye e ka go direlago mešomo ya ya ka gae?

Papadi ya tatelano ya ditiragalo ya “Lefase le dikologa letšatši”

Mokgwa wa go raloka: E re barutwana ba eme ka sediko. Bea sediko se serolane sa pampiri goba sa karata bogareng bja sediko go emela letšatši.

Ba rute mantšu a khorase ya koša ya ‘Molemi ka mogobeng’.

Lefase le dikologa letšatši

Lefase le dikologa letšatši

Ngwaga o tee o fetile

gomme re batee!!

Mothaladi wa mafelelo wa temana o tla fetoga le go dikologa letšatši mo gongwe le mo gongwe gabedi, gararo, gane, bjlbj.

Barutwana ba opela koša ye ge ba dutše ba sepala ka go dira sediko go dikologa ‘letšatši’. Ka morago ga modikologo o mongwe le o mongwe, ba a ema ke moka ba thala selo se ba ka se dirago ngwageng woo. (Bolela dilo tše barutwana ba mengwaga ya tlase ba ka di dirago mengwageng ye mennyane.) Mo mafelelong a mošongwana, barutwana ba ka bontšha tatelano ya bona ya ditiragalo ya histori.

Dikoša le Dipapadi

Bokgabo bja Boitlhamelo le PE

Go mošongwana wo o tla hloka dikgwele tša go raga, theipi goba tšhoko go swaya mo ba thomago mešongwana ya diatletiki.

Itokišeng ka go itlwaetša go hema (mohlala, go hemela godimo gomme o dire o ka re o butšwetša palune ka go nanya). Latela ka dikotlollo tše bonolo, o katološa matsogo le go koba letheka.

Mahlakore: Bea barutwana ka diphere gomme o re ba ragele kgwele pele le morago, ba fetofetoša go raga ka leoto la ngele le la go ja.

Mošito: E re barutwana ba eme mo go thongwago ka laene go kitima lebelo la segwera. Bontšha gore o khunamela bjang fase le go itokiša pele o kitima sekgoba se se kopana kotamang...itokišeng...kitimang!).

Bjale e re ba eme mathomong gomme o hlaloše gore ba tla leka go tshelela kgole ge ba thoma ka go fetoša maoto (bontšha papadi ya mofogo o motelele). E re ba leke se makga a mmalwa go fihla ba tseba gore ke leoto lefe ba kwago ba iketla go thoma ka lona.

Khutšang ka go botša barutwana go kanama gomme ba nagana o ka re ba hema go swana le phefšana ye bosana.

Ditaelo tša tlhahlobo e sa rulaganywago:

Moithuti o kgonne go:	✓	✗
kgatha tema go mešomo ya go itokiša le go khutša		
raga kgwele ka bobedi leoto la ngele le la go ja		
kgatha tema go mokitimo wo mokopana le dipalelelo tša mošito		
tseba gore o gata ka leoto lefe pele a fofela kgole.		

Go hlama le go hlatholla

O šomiša koša e bonolo yeo barutwana ba e tsebago, ba botše ba ruthufatše mantšu a bona ka go opela mmogo, tša ditšhune le ka nako.

Bjale e re barutwana ba dule ditekeng tša bona. Ba tla dira dipatrone tša mošito ba šomiša moropa, ka go betha ditekeng tša bona le go betha matsogo a bona.

O ka katološetša se go mošito wo motelele ge barutwana ka moka ba kgona, ka go ngwala botong go ba tlwaetša go bala mošito.

Ke moka go tla thuša go hlaloša meretheto le ga go khutša.

Mehola ya dinoutso:

- Semiprifi (noutso ka moka): meretheto e mene
- Minimi (seripagare sa noutso): meretheto ye mebedi
- Dikrotšhete (kotara ya noutso): moretheto o tee

Mehola ya go khutša:

- Khutšo ya semiprifi: merethetho ye mene
- Khutšo ya minimi: merethetho ye mebedi
- Krotšhete: morethetho o tee

Ge mošito o thomilwe, raloka papadi ya go diragatša ka go botša bana go bitša maina a bona ge mošito o direga. Se se ka kgokagantšhwa le thutwana le go katološa ka go bitša dijo tše ba di ratago kudu, diphoofolo le bjalojalo.

Go ya mafelelong, bontšha barutwana seswantšho gape go tšwa go Patrick a ruta bagwera ba gagwe go raloka papadi. Arola barutwana ka dihlopha gomme ba raloke karolo ya go ba mogwera wa go ithuta go raloka papadi. Ba hlohleletše go feteletša gomme ba ipshine ka moo papadi e ralokwago.

Ditaelo tša tlhahlobo e sa rulaganywago:

Moithuti o kgonne go:	✓	✗
opela koša ye e tsebegago mmogo le ba bangwe		
dira mošito wo bonolo a šomiša moropa		
raloka papadi ya tiragatšo go mošito		
kgatha tema go go raloka karolo.		

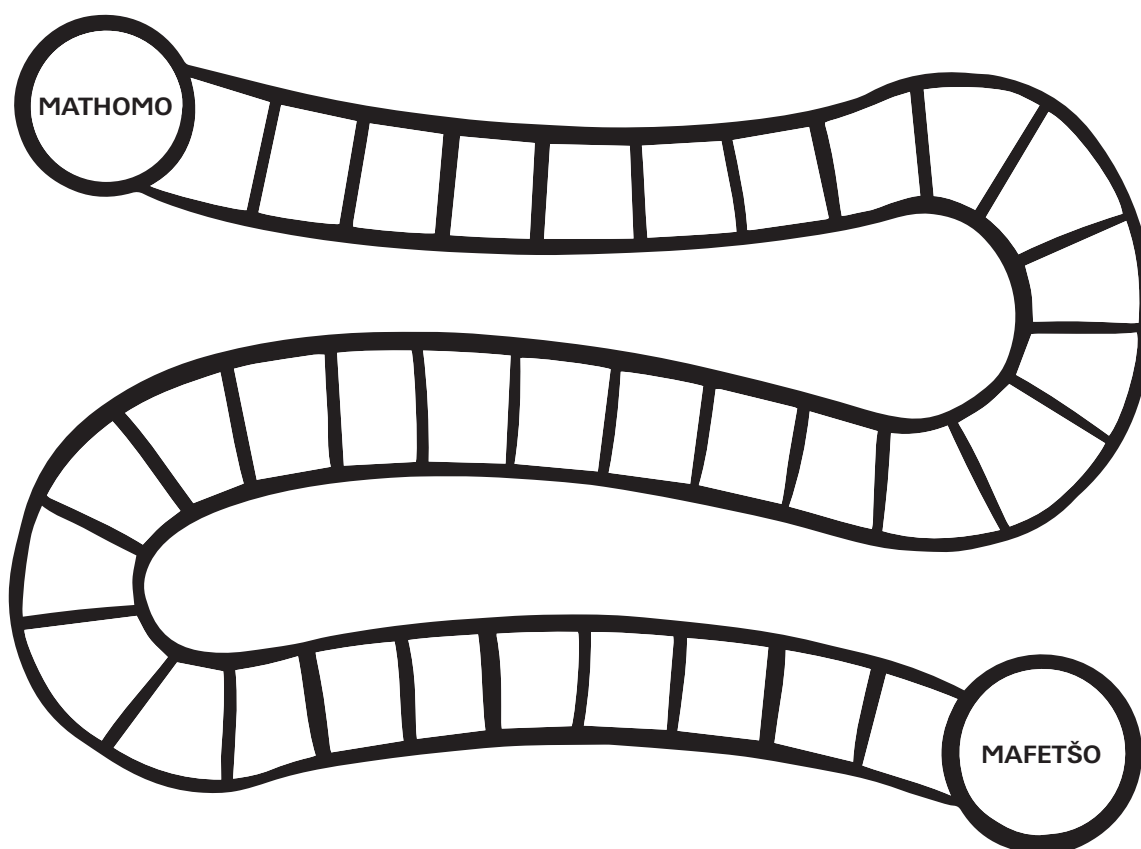
Letlakalapotsišo la 1

Leina le sefane:

Kreiti:

Letšatšikgwedi:

Mohlala:

I. Feleletša mafoko le:

Leina la ka ke _____

Ke na le mengwaga ye _____.

Ke nna (mošemane/mosetsana) _____

Ke belegwe ka (letšatši) _____

(kgwedi) _____ (ngwaga)) _____.

Naga yeo ke belegetšwego gona ke

Sekolo se ke yago go sona ke _____

Leina la morutiši wa ka ke _____

Leina la mogwera wa ka ke _____

Dijo tšeo ke di ratago kudu ke _____

Mmala wo ke o ratago kudu ke _____

2. Thandi o leka go dira tatelano ya ditiragalo tša dilo tšeo di diragetšego bophelong bja gagwe. Mmeele tšona ka go latelana ka go ngwala 1, 2, 3, 4, goba 5 ka sekwereng sa kgauswi le tiragalo.

	Ke kopane le morutiši wa ka yo moswa ka go Mphato wa 3!
	Ke belegwe Afrika Borwa.
	Ke thomile go ya sekolong se seswa ka Mphato wa 1.
	Ke hweditše mpšanyane ye mpsha go Mphato wa 2.
	Ke ithutile go sepela le go bolela.

3. Lapa la gago ke karolo ye bohlokwa ya dilo tša kgale le gonabjale. Thala seswantšho sa tšona mo:

Memorantamo

Diphošollo

1. Dikarabo di tsamaišana le maemo a morutwana.

2.

5	Ke kopane le morutiši wa ka yo moswa ka go Mphato wa 3!
1	Ke belegwe Afrika Borwa.
3	Ke thomile go ya sekolong se seswa ka Mphato wa 1.
4	Ke hweditše mpšanyana ka go Mphato wa 2.
2	Ke ithutile go sepela le go bolela.

3. Diswantšho di tla fapana go ya ka barutwana.

Thutwana ya 2 Maikutlo

Lefelo la go ithuta	Maikutlo
Nako ya go ruta	Diiri tše 4.5
Dipoelo tša go ithuta	<p>Ge go fihlwa mafelelong a thutwana ye,, barutwana ba swanetše go ba ba kgona go:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utolla maikutlo le maikwelo a go fapafapana go bona le go ba bangwe. • bapetša maikutlo a go fapana le go kwešiša gore a ka fetoga maamong a go fapafapana. • bolela maikutlo a bona ka mekgwa ye mebotse ba šomiša mantšu, ponagalo ya sefahlego, le polelo ya mmele. • tšweletša maikutlo ka mokgwa wo mobotse, ba kwešiša bohlokwa bja go boledišana le go ntšhetšana sa mafahleng.
Mabokgoni	<ul style="list-style-type: none"> • Mabokgoni a boitsebišo: Lemoga le go bolela maikutlo a go fapafapana. • Mabokgoni a go bapetša: Bapetša maikutlo a go fapafapana le go tselela ga wona. • Mabokgoni a go bolela: Tšweletša maikutlo ka mantšu le boitšhišinyo bja mmele. • Mabokgoni a go ntšha maikutlo gabotse: Bontšha maikutlo ka mokgwa wo mobotse wa tlhompho.
Tsebo	<ul style="list-style-type: none"> • Barutwana ba swanetše go ba le tsebo ye e oketšegilego go kwešiša maikutlo a bona le go lemoga maikutlo a go fapana. • Go itlwaetša go tšweletša maikutlo a bona ka tselo ye botse ya maleba.
Mehola	<ul style="list-style-type: none"> • Tlhompho ya ditšweletšwa: Šomiša ditšweletšwa tša tlhago ka tlhokomelo le maikarabelo • Kgahlego: Go ba le kgahlego mo go ithuteng ka moo dilo di dirwago
Boitshwaro	<ul style="list-style-type: none"> • Tlhompho ya gago le ba bangwe: Kwešiša le go lemoga maikutlo a gago le maikutlo a ba bangwe. • Kgotlelelo: Amogela maikutlo a go fapana le ka moo batho ba a tšweletšago.
Tsebo ya motheo	<p>Barutwana ba swanetše go ba le tsebo ya motheo ka maikutlo, go akaretša le ka moo ba ikwago ka gona le gore ke ka lebaka la eng ba le bohlokwa. Ba swanetše gape go kgona go lemoga maswao a maikutlo, go swana le ponagalo ya sefahlego le polelo ya mmele.</p> <p>Go letetšwe go ba le diphapano go tsebo ya pele, ka gona mošongwana wa go bula thutwana o swanetše go šomišwa go hlahloba diphapano tše gomme go bonwe ge e ba go nyakega go ruta ga kakaretšo.</p>

Kotara ya 1

<p>Dipotšišo tša go nagana ka tsinkelo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naa o nagana gore maikutlo ke eng? • Naa o ikwa bjang ge o tsoga gore o ye sekolong? • Nagana ka nako yeo o ilego wa ikwa o thabile. Go diragetše eng? • Naa o nagana gore mosetsana le mošemane ba mo diswantšhong tša go la ngele ba ikwa bjang?
<p>Kopanyo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sepedi Leleme la ka Gae: • Mabokgoni a go bala, go theeletša le go bolela ka dipoledišano le ditaetšo, mošomo wa sehlopha le diphere. Go balela go kwešiša.
<p>Boakaretši le go fapafapana</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mešongwana e dumelela mabokgoni a go ithuta a go fapafapana le go hlola kgopolo ya go ba lefelong la maleba ka go šoma ka sehlopha le tirišano. • Mehutahuta e nepišwa ka mošomo wa bokgabo wa maleba ka go Puku ya Moithuti le ka mešongwana yeo e hlohleletšago ka go bulega borutho le go abelana ga setšo.
<p>Mekgwa ya go ruta</p>	<p>Mokgwa wa go ruta o a fapana go ya le ka mohuta wa mešongwana (lebelela tlhahli ya mešongwana) eupša e akaretša poledišano, taetšo, taelo, go botšiša, go hlohleletša, kelo yeo e sego ya semmušo le mešongwana wa go ikema.</p> <p>Ka ge mešongwana ya go raloka, ya tirišo le dipapadi di le bohlokwa go go ithuta ga karolo ya motheo, dikakanyo tša se tše di tlaletšago dipelo tša go ithuta di akareditšwe mo mafelelong a thutwana.</p>
<p>Tlhahlobo</p>	<p>Memorantamo le ditaelo goba mananeo a go lekola di filwe go hlahla kelo yeo e sego ya semmušo ye e tšwelago pele ka mešongwana le mešomo. Mošomo wa kelo ya semmušo ya go ngwalwa le memorantamo di filwe go tsebo ya go thoma le go phela gabotse ga motho le ga leago mo mafelelong a kotara. Ditaelo di filwe go hlahloba Bokgabo bja Boitlhamelo le Thutatšhidullammele.</p>
<p>Didirišwa tše di šišintšwego</p>	<p>Puku ya Moithuti, puku ya mošomo ya DBE, dimakasine, dikero, segomaretši, pene / diphensele, diswantšho tša tlhagišo ya sefahlego le maikutlo, dikarata tša mantšu a maikutlo a go fapana, diphoustara di bontšha ka moo o ka tlhagišago le go kwešiša maikutlo.</p>

A re thome

Puku ya Moithuti letlakalala 10–11

Tlhahli ya Mošongwana:

Poledišano, ditlhalošo le dinyakišišo tša tsebo ya pele

1. Lebelela diswantšho:

- Bontšha barutwana diswantšho tša ka letlakeleng la 10. Ba botšise gore ba bona eng le gore ba nagana gore thutwana ye e ka ga eng.

2. Poledišano e šišinywago e hlohleletša dipotšišo tše:

- Naa o ka mpotša eng ka batho ba ba lego mo diswantšhong tše?
Thuša barutwana go hlaloša gore batho ba dira eng le gore ba ka ba ba ikwa bjang.
- Naa o nagana gore ke eng sa go swana mo diswantšhong?
Hlahla barutwana go bona gore diswantšho di bontšha maikutlo a go fapafapana.
- Naa o nagana gore diswantšho tše di bontšha bjang ka moo batho ba ikwago ka gona?
Kgopela barutwana go bolela ka maikutlo ao ba a bonago diswantšhong.

3. Hlaloša diswantšho:

Lethabo (Seswantšho sa 1): Nkgokolwana ya mantšu: “Maikutlo ke maikwelo ao ke a kwago ka gare ga ka. Maikutlo a ka dira gore o ikwe o thabile goba o nyamile.” Zahara o bonagala a thabile a iketlile. O robetše mabjanyeng gomme a lebeletše leratadima.

Hlaloša gore lethabo le re dira gore re kwe re le gabotse gape re iketlile.

Manyami (Seswantšho sa 2): Nkgokolwana ya mantšu: “Maikutlo ke ka moo re ikwago ka selo se se itšego.” Ethan o bonagala a nyamile gomme o a lla. O kwa a swabile.

Hlaloša gore go kwa o nyamile go tlwaelegile gape go lokile go ikwa ka tsela ye ka dinako tše dingwe.

Ditlhalošo tše di tla thuša barutwana go kwešiša gore maikutlo ke eng le gona ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go bolela ka wona.

Poledišano ya ka klaseng: Hlaloša tlhalošo ya lentšu le leswa gomme o šomiše dipotšišo letlakaleng la 11 go boledišana. Sepelasepela gomme o theeletše barutwana go bona seo ba se tsebago gomme o thuše ge ba na le dipotšišo.

Dikarabo di tla fapafapana go lebeletšwe seo barutwana ba šetšego ba se tseba le go se bona diswantšhong, ba hlohleletše go abelana dikgopolo tša bona gomme o ba thuše ka dipotšišo dife goba dife tšeo ba nago le tšona ka maikutlo.

Dikarabo tšeo di šišintšwego:

Šomiša dipotšišo tša letlakaleng la 11 go boledišana:

1. Naa o nagana gore maikutlo ke eng? Hlahla barutwana go kwešiša gore maikutlo ke ka moo re itemogelago maikwelo a itšego le go a tšweletša, go swana le lethabo goba manyami.
2. Naa o ikwa bjang ge o tsoga gore o ye sekolong? Hlohleletša barutwana go abelana maikutlo a bona ka ga go thoma letšatši le go ba thuša go hlaloša maikutlo ao.
3. Nagana ka nako yeo o ilego wa ikwa o thabile. Go diragetše eng? Botša barutwana go nagana ka nako ye ba ilego ba thaba le go hlaloša gore ke eng seo se ba dirilego gore ba ikwe ka tsela yeo.
4. Naa o nagana gore mosetsana le mošemane ba go seswantšho 1 le 2 go letlakala 10 ba ikwa bjang? Thuša barutwana go boledišana ka maikwelo ao a bontšhitšwego mo diswantšhong, go swana le lethabo goba manyami, gomme o hlaloše gore ke lebaka la eng ba nagana bjalo.

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **maikutlo** – ka moo motho a ikwago ka gona ka dilo tšeo di diragalago

lentšu
le leswa

Dilo tseo di nthabišago

Mošongwana wa 1

Puku ya Moithuti letlakalala 12

Barutwana ba šoma ka diphere.

Tlhahli ya Mošongwana

Kgopela barutwana go bala kanegelo ka ga Zahara gomme ba bolele ka maikutlo ba šomiša dipotšišo tše di filwego.

E re barutwana ba arabe dipotšišo tša mošongwana ka diphere. Se se ka dirwa bjalo ka polelišano goba ka go rekota dikarabo ka dipukung tša bona. Sepelasepela gomme o theeletše dipolelišano, o ba hlohleletše moo go kgonegago. Hlohleletša barutwana go araba ba šomiša mafoko a go felela.

Barutwana ba ka lemoga gore lapa la gabo Zahara le na le bomma ba babedi. Se se ka šomišwa e le sebaka sa go boledišana le barutwana gore malapa ka moka a ka no se swane, eupša a sa dutše a swana ka go ratana le go hlokomelana. Barutwana ba swanetše go hlohleletšwa go fa tshedimošo e oketšegilego ka malapa a gabo bona le go bolela gore a fapana bjang le a mangwe ge ba rata. Gopola gore barutwana ba bangwe ba ka no se rate go bolela ka malapa a gabo bona gomme sephetho sa bona se swanetše go hlomphiwa.

Dikarabo tseo di šišintšwego

1. Zahara o kwele a nyamile gape a swabile ka gore bagwera ba gagwe ga ba nyake go raloka le yena.
2. Go bolela le mmagwe go thušitše Zahara gore a ikwe a le kaone. Go bohlokwa go bolela maikutlo gore re se kwe re le tee gape gore re hwetše thušo.
3. Mmago Zahara o swanetše go ba a mmoditše gore go lokile go kwa a nyamile gomme a mo gokara. A ka ba mmoditše gore a leke go bolela le bagwera ba gagwe goba go dira se sengwe sa go thabiša.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE

Dilo tšeo di dirago gore ke nyame

Mošongwana wa 2

Puku ya Moithuti letlakalala 13

Barutwana ba šoma ka dihlopha le ka bobona.

Tlhahli ya Mošongwana

Mošomo wa sehlopha:

Kgopela barutwana go lebelela seswantšho gomme ba hlaloše seo ba se bonago. Ba swanetše go hlaloša ditiro le maikutlo tšeo ba di bonago.

Hlohleletša barutwana go abelana maikutlo a bona ka ga seswantšho. Ba swanetše go bolela ka ga gore e ka ba seswantšho se a ba thabiša, se a nyamiša, goba se sengwe.

Boledišanang ka seo Ethan a ka se dirago gore a ikwe a le kaone. Hlahla barutwana go nagana ka mekgwa ya go kaonafatša maikutlo, go swana le go bolela le yo mongwe goba go dira se sengwe sa go kgahliša.

E re barutwana ba abelane dikgopolo tša bona le phapoši. Se se ba thuša go itlwaetša mabokgoni a go bolela le go theeletša.

Mošomo wa motho o tee:

Laela barutwana go ngwalela Ethan lengwalo. Pele barutwana ba thoma go ngwala, lebelela dibopego tša lengwalo le barutwana (ka moo ba thomago ka 'Ethan yo a rategago' gomme ba phethe ka leina la bona). Boledišanang ka dilo tše dibotse tšeo motho a ka di botšago mogwera wa gagwe gore a ikwe bokaone.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Mošomo wa sehlopha:

4. a. Ethan o nyamile gomme o a lla. O eme ka pele ga barutwana ka klaseng ge ba dutše ba mo foša ka dilo e bile o nyamile.
- b. Dikarabo di tla fapafapana. Mohlala, diswantšho di ka dira gore barutwana ba bangwe ba ikwe ba se ba thaba ka gobane Ethan o nyamile.
- c. Dikarabo di tla fapana. Mehlala: Bolela le mogwera goba leloko la lapa, dira se sengwe sa go kgahliša, goba fetša nako le batho bao ba go kgathalelago.
- d. Barutwana ba abelana dikarabo le klase.

Mošomo wa motho o tee:

5. Dikarabo di tla fapafapana. Mohlala wa lengwalo o a latela:

Ethan yo a rategago

Ke maswabi gore o nyamile. Ke tshwenyega ka wena gomme ke nyaka go go thuša.

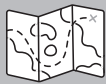
Mohlomongwe re ka raloka papadi mmogo goba go bolela ka seo se go nyamišitšego.

Gopola, ga o tee, gape bagwera ba gago ba tshwenyega ka wena. Ke kgolwa gore o tla ikwa o le kaone kgauswanyane!

Mogwera wa gago
[Leina la morutwana]

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele
Puku ya mošomo ya DBE

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakalala 14

Barutwana ba šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya mošongwana

Hlopha barutwana ka dihlopha gomme o re ba lebelele diswantšho gomme ba nyalantšhe seswantšho se sengwe le se sengwe le maswao ao a bontšhitšwego. Ba kgopele go bolela gore ke leswao lefe leo le le swanelago gabotse seswantšho se sengwe le se sengwe.

Ditlhohleletšo:

- Naa o bona go direga eng seswantšhong se sengwe le se sengwe?
- Naa o nagana gore batho ba mo seswantšhong ba ikwa bjang?
- Naa ke ka lebaka la eng o nagana gore leswao le nyalelana le seswantšho?

Ge barutwana ba šoma, sepelasepela gomme o theeletše dipoledišano tša bona. Araba dipotšišo tša bona gomme o kgonthiše gore ba kwešiša gore ke ka lebaka la eng leswao le lengwe le lengwe le sepelelana le seswantšho. Ba hlohleletše go šomiša mafoko a go felela le go hlagiša dikgopolo tša bona gabotse.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Seswantšho 1 – e: Bagwera ba nnete
2. Seswantšho 2 – a: Lapa la go ratana
3. Seswantšho 3 – g: Karolo ya sehlopha
4. Seswantšho 4 – c: Go dira tšeo o ipshinago ka tšona

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele
Puku ya mošomo ya DBE

Go lemoga maikutlo

Mošongwana wa 3

Puku ya Moithuti letlakalala 15

Barutwana ba šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya Mošongwana

Go šoma ka sehlopha le dipoledišano

Sa pele, e re barutwana ba bale dinkgokolwana tša mantšu tša maikutlo a go fapafapana:

- Pefelo: Go kwa o galefile goba o kwatile, go swana le ge motho a tšea dilo tša gago.
- Letšhogo: Go kwa o boifa, go swana le nakong ya pula ya matlakadibe.
- Matshwenyego: Go nagana kudu ka se sengwe seo o ka se se rarollego, go swana le molekwana.
- Bodutu: Maikutlo a go se thabe ka gore o le tee, go swana le ge ba bangwe ba se na taba le wena.

Kgopela barutwana go bolela ka moo ba ikwago ka gona ka gare ka maikutlo a mangwe le a mangwe: lethabo, manyami, pefelo, letšhogo, matshwenyego, le bodutu.

Bolelang ka moo sefahlego le mmele di lebelelegago ge ba na le maikwelo a mangwe le a mangwe. Mohlala, naa ba a myemyela ge ba thabile goba go hlonama ge ba nyamile?

Bolelang ka seo se dirago gore ba be le maikutlo a mangwe le a mangwe. Mohlala, naa pula ya matlakadibe e dira gore ba kwe ba tšhogile? Naa go fetša nako le bagwera go a ba thabiša?

Kgopela morutwana wo mongwe le wo mongwe go kgetha maikutlo afe goba afe a ka nkgokolwaneng ya mantšu. Ke moka ba dira kgoboketšo ba šomiša diswantšho le mantšu go bontšha maikutlo ao.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Lethabo: Go kwa bose ka gare, go swana le ge o raloka le bagwera.
Manyami: Go kwa o swabile ka gare, go swana le ge selo se sebe se direga.
Pefelo: Go kwa o befetšwe ka gare, go swana le ge yo mongwe a go swara gampe.
Letšhogo: Go kwa o boifa ka gare, go swana le nakong ya ledimo.
Matshwenyego: Go kwa o tšhogile ka gare, go swana le pele ga moleko o mogolo.
Bodutu: Go kwa o le tee ka gare, go swana le ge go se na motho kgauswi le wena.
2. Lethabo: Go myemyela, go ba le mahlo a go taga.
Manyami: Go hlonama, go tšwa megokgo le go nolega moko.
Pefelo: Go šorofala, go tlalelana, go hupa difeisi.
Letšhogo: Go tomola mahlo, go thothomela, go kokoropana.
Matshwenyego: Dintšhi tša go šošobana, mesepelo ya tlalelo.
Bodutu: Sefahlego sa manyami, go dula o le tee, go lebelela fase.
3. Lethabo: Go raloka le bagwera, go amogela mpho.
Manyami: Go hlologela moratiwa, go senyegelwa ke sebakadišwa.
Pefelo: Ge motho a tšea dilo tša gago, ge o sa theeletšwe.
Letšhogo: Ge go na le madimo, dimmubi tša go tšhoša.

Matshwenyego: Moleko o mogolo, ditiragalo tše di tlogo.

Bodutu: Go hlokomologwa, go hloka yo o ka boelago le yena.

4. Kgoboketšo: Barutwana ba swanetše go kgetha maikutlo a tee dinkgokolwaneng tša mantšu. Ba tla šomiša diswantšho le mantšu go tšwa dimakasineng goba go thala tša bona go bontšha seo maikutlo a lego sona go bona.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Dimakasine tša go sega diswantšho, dikero, segomaretši, pampiri ya dikgoboketšo, dimakingphene goba dikhrayone

Mošongwana wa 4

Puku ya Moithuti letlakalala 16

Barutwana ba šoma ka diphere.

Tlhahli ya Mošongwana

Botša barutwana go šoma ka diphere go lebelela diswantšho gomme ba bale ditlhalošo tša maikutlo. Sa go latela, hlahla barutwana go nyalantšha maswao le diswantšho le ditlhalošo tša maleba. Ge ba šoma, sepelasepela ka phapošing go fa thušo le go kgonthiša gore ba kwešiša mošomo.

Ka morago ga ge ba nyalantše maswao, laela diphere go boledišana le go araba dipotšišo tše di latelago:

- Ke eng seo o ka se tsenyago go ditlhalošo tša bodutu, pefelo, letšhogo, le matshwenyego? Thuša barutwana go nagana ka moo ba kwago ka gona ge ba itemogela maikutlo a.
- Ke neng moo o ikwago o le bodutu, o befetšwe, o tšhoga, goba o tshwenyegile? Hlohleletša barutwana go abelana maitemogelo a bona.

Theeletša dipoledišano gomme o ba fe tlhahlo ye botse.

Gopotša barutwana go šomiša mafoko a go felela ge ba bolela ka maikutlo a bona.

Dikarabo tše di šišintšwego

1. Seswantšho sa 1: b. Pefelo
Seswantšho sa 2: c. Letšhogo
Seswantšho sa 3: d. Matshwenyego
Seswantšho sa 4: a. Bodutu
2. Dikarabo di tla fapafapana. Mohlala: Ge ke befetšwe, ke kwa o ka re hlogo ya ka e tla thunya.
3. Dikarabo di tla fapafapana. Mohlala: Ke kwa bodutu ge bagwera ba ka ba sa raloke le nna.

Didirišwa

Puku ya Moithuti

Dikarata tša maikutlo

Diphoustara tša maikutlo

Dipuku tša dikanegelo tša mabapi le maikutlo

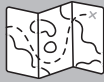

lentšu
le leswa

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **kgoboketšo** – phoustara yeo e dirwago ka go kgomaretša dilo tša go fapafapana go swana le dinepe, diswantšho le mantšu godimo ga khateboto

Mekgwa ye mebotse ya go tšweletša maikutlo a rena

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakalala 18, 19

Barutwana ba šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya mošongwana

Bala keletšo ya ka nkgokolwaneng ya mantšu ya mabapi le ka moo o ka hlagišago maikutlo a go fapana le barutwana. Ke moka, boledišanang ka keletšo ye e filwego go a mangwe le a mangwe a maemo a mane. Botšiša barutwana ba o ba kgethilego ka moo ba hlagišago maikutlo a bona a pefelo, letšhogo, matshwenyego, le bodutu.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Barutwana ba hlagiša kgopolo ya bona ka keletšo ye e filwego.
2. Dikgopolo tša barutwana ka ga ka moo ba ka hlagišago maikutlo ka polokego ge ba e kwa ba befetšwe, ba tšhogile, ba tshwenyegile goba ba le bodutu.
3. Barutwana ba a ngwala gore ba terowa maikutlo a bona ka gare ga jenale.

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **maele** – ge motho a go botša taba ya go go thuša go kaonafatša dilo goba gore o ikwe bokaone
- **jenaleng** – puku ye e kgethegilego moo o ka ngwalago dikgopolo, maikutlo le dikakanyo tša gago

Mošongwana wa 5

Puku ya Moithuti letlakalala 20

Barutwana ba šoma ka bobona.

Tlhahli ya Mošongwana

E re barutwana ba šome ka bobona go dira jenale ya maikutlo. Ba hlalose tše gore ba tlo terowa le go ngwala ka maikutlo a bona lehono.

Ditlhohleletšo:

- Naa sefahlego sa gago se lebelelega bjang ge o ikwa ka tsela ye?
- Naa o ka ngwala mafoko a mmalwa ka ga gore ke ka lebaka la eng o ikwa ka mokgwa wo?
- Naa ke mekgwa efe ye mebotse ya go hlagiša maikutlo a?

Hlohleletša barutwana go ba le nnete ka maikutlo a bona gomme ba šomiše mantšu ao ba ithutilego wona. Sepelasepela le phapoši gomme o ba thuše ge ba thala le go ngwala. Kgonthiša gore ba kwešiša gore go lokile go kwa maikutlo a go fapafapana, le gore go bohlokwa go a hlagiša ka mokgwa wa maleba.

Hlohleletša barutwana go šomiša mafoko a go felela le go naganišiša gabotse ka moo ba hlagišago maikutlo a bona.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Thala sefahlego: Barutwana ba swanetše go thala sefahlego seo se bontšhago ka moo ba ikwago ka gona lehono (mohlala, thabile, nyamile, befetšwe).
2. Ngwala ka maikutlo: Barutwana ba ngwala mafoko a mahlano a bonolo ba hlaloša gore ke ka lebaka la eng ba e kwa ka mokgwa wo.
3. Go tšweletša maikutlo: Barutwana ba ngwala mekgwa ye mebotse ya go hlagiša maikutlo a bona ka tsela yeo e sego kotsi go bona goba go batho ba bangwe (mohlala, go bolela le yo mongwe, go hemela godimo, go dira se sengwe seo ba se ratago).

Didirišwa

Puku ya moithuti, pene, phensele, puku ya go ngwalela, diphensele tša mabala goba dikhrayone

Nako ya go utolla

Dikekišo tša maikutlo:

Thuto ka ga Mmele le Bokgabo bja Boitlhamelo Barutwana ba šoma ka dihlopha.

Wo ke mošongwana wa nnete moo barutwana ba ralokago papadi ya go ekiša maikutlo. Balela barutwana ditaelo gomme o kgonthiše gore ba kwešiša ka moo ba ralokago:

1. Ngwala maina a maikutlo a go fapana mo diripaneng tša khateboto goba pampiri, mohlala, thabile, tšhogile, maketše.
2. Tsenya dikarata goba pampiri ye e phuthilwego ka gare ga lepokisi leo le ngwadilwego gore 'Maikutlo'.
3. Barutwana ba šielana ka go tšea karata ka lepokising. Ba lebelela karata eupša ba e khutiša gore sehlopha ka moka se se e bone.
4. Barutwana ba diragatša maikutlo a mo karateng ntle le go bolela.
5. Barutwana ba bangwe ba akanya gore ke maikutlo afe ao a diragatšwago.

Diragatša maikutlo a itšego go barutwana bjalo ka mohlala.

Ka morago ga sebaka se sengwe le sengwe, bolela ka gore ke neng gape ke ka lebaka la eng motho a ka ikwa ka mokgwa woo.

6. Dikarabo di tla fapana. Barutwana ba šomiša se ba ithutilego sona go thutwana ye go bonagatša maikutlo a mangwe le a mangwe ka tsela e botse.

Tshwarelo – Kamoo o ka kgopelago tshwarelo

Mošongwana wa 6

Puku ya Moithuti letlakalala 22

Barutwana ba šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya Mošongwana

Hlaloša se se bolelwago ke lentšu 'tshwarelo' le 'diphetogo'.

Balela barutwana se se bolelwago ke mogato wa go kgopela tshwarelo. Šomiša mantšu a bonolo gomme o bontšhe seswantšho le dikgato tše hlano.

Dikgato ke tše di latelago:

- Tseba bothata.

- E re ke kgopela tshwarelo.
- Dira se sengwe go lokiša bothata.
- E re o ka se sa bušeletša.
- Tšwela pele ka bophelo.

Bea barutwana ka dihlopha tše dinnyane. Kgopela sehlopha se sengwe le sengwe go nagana ka nako yeo yo mongwe a dirilego phošo gomme a nyaka go kgopela tshwarelo. Ba bolela ka ga go šomiša dikgato tše hlano go lokiša bothata.

E re sehlopha se sengwe le se sengwe se bolele ka moo se tla šomišago kgato ye nngwe le ye nngwe go kgopela tshwarelo. Ba thuše go šomiša mantšu 'tshwarelo' le 'diphetogo' mo poledišanong ya bona.

Ke moka barutwana ba itlwaetša go kgopela tshwarelo. Sehlopha se sengwe le se sengwe se tla diragatša dikgato tša tshwarelo. Morutwana o tee e tla ba motho yo a dirilego phošo, gomme yo mongwe e tla ba motho yo a kwešitšwego bohloko.

Ka morago ga karolo ye e ralokilwego, boledišanang ka moo ba šomišitšego dikgato gabotse le ka moo ba kgopetšego tshwarelo.

Go gopola: Kgopela barutwana go nagana ka nako yeo ba dirilego phošo gomme ba nyaka gore ba kgopela tshwarelo. E re ba thale goba ba ngwale ka moo ba ka šomišago dikgato tša tshwarelo go lokiša bothata.

Maele a tlaleletšo:

- Bontšha seswantšho sa dikgato go thuša barutwana go kwešiša.
- Hlohleletša barutwana go bolela ka go nanya gape gabotse nakong ya go raloka dikarolo.
- Botša barutwana gore ba kgonne go ba thuša go kwa ba le gabotse ka go itlwaetša go kgopela tshwarelo.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Dikarabo di tla fapafapana. Mohlala: Nagana ka nako yeo o robilego sebakadišwa sa mogwera wa gago goba o boletše se sengwe se sebe.
2. Barutwana ba šomiša dikgato tše hlano go kgopela tshwarelo:
Tseba bothata.
E re ke kgopela tshwarelo.
Dira se sengwe go lokiša bothata.
E re o ka se sa bušeletša.
Tšwela pele ka bophelo.

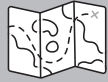
Didirišwa

Puku ya moithuti, pene, phensele, khateboto goba pampiri ya go ngwalela dikgato tša tshwarelo (ke kgetho ya barutwana), dimakingphene goba dikhrayone tša go thala (kgetho ya barutwana)

Efa mehlala ya lentšu le lengwe le le lengwe ge le dutše le ahlaahlwa.

- **tshwarelo** – go kgopela tebalelo ka seo o se dirilego seo se kwešitšego yo mongwe bohloko
- **diphetogo** – go dira se sengwe go lokiša go kweša yo mongwe bohloko

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakalalas 22–24

Tlhahli ya mošongwana

Botša barutwana gore ba tla ngwala lengwalo go kgopela tshwarelo ya sengwe se ba se phošitšego. Ba bontšhe dikgato tšeo ba swanelago go di latela go ngwala lengwalo la bona.

Bea barutwana ka dihlopha tše dinnyane. Kgopela sehlopha se sengwe le se sengwe go kgetha maemo ao ba dirilego phošo gomme ba nyaka go kgopela tshwarelo.

Sehlopha se sengwe le se sengwe se tla ngwala lengwalo se šomiša dikgato. Ba swanetše go latela ditlhahli go akaretša dikgato ka moka tše bohlokwa tša go kgopela tshwarelo.

Ka morago ga go ngwala, e re sehlopha se sengwe le se sengwe se abelane lengwalo le phapoši.

Bolela ka moo lengwalo le lengwe le lengwe le latelago dikgato tša tshwarelo le ka moo ba hlagišitšego maikutlo a bona.

Kgopela barutwana go nagana ka moo ba tla ikwago ka gona go amogela lengwalo la go swana le leo ba le ngwadilego. E re ba bolele ka ga gore ke ka lebaka la eng go kgopela tshwarelo go le bohlokwa le ka moo go thušago go rarolla mathata.

Ditlhahli tša go ngwala lengwalo:

1. Tseba bothata:
 - Hlaloša seo se diragetšego.
 - Ke mang yo amegilego?
 - E diragetše neng le gona kae?
 - Naa phošo e be e le eng?
2. E re ke kgopela tshwarelo:

Kgopela tshwarelo ka seo o se phošitšego. O ka re: “Ke kgopela tshwarelo kudu ka (seo o se dirilego). Ke be ke se ka ikemišetša (go kweša maikutlo a gago bohloko/ go go swabiša / lebala ka wena).”

Amogela phošo ya gago: “Ke be ke swanetše go hlokomela kudu. / Ke be ke sa swanela go inaganela ke nnoši. / Ke be ke swanetše goba ke go akareditše.”

Bontšha gore o kwešiša maikutlo a bona: “Ke kwešiša gore o ka ba (o nyamile/swabile/ befetšwe) ka gore (hlaloša gore ka lebaka la eng).”

3. Dira se sengwe go lokiša bothata: Hlaloša seo o se dirago goba se o se dirilego go lokiša bothata bjo o bo hlotšego. Bolela thwii gore o dira eng go lokiša bothata.
4. E re o ka se sa bušeletša: Kgopela motho go amogela tshwarelo ya gago. Bontšha gore o tloga o tiišitše ge o re o kgopela tshwarelo.
5. Tšwela pele ka bophelo: Tshepiša go dira bokaone ka moso: "Ke tshepiša gore (bolela thwii seo o tla se dirago ka moso)." Hlaloša gore o tshepa gore go tla direga eng: "Ke tshepa gore re ka ba bagwera gape gomme ra ipshina mmogo go swana le ka mokgwa wo re bego re dira ka gona."

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Mangwalo a barutwana a tla fapafapana, eupša a swanetše go latela sebopego seo se filwego ka go Puku ya Moithuti. Mohlala wa lengwalo:

Joe yo a rategago

Ke robile sebakadišwa sa gago ka phošo ge ke be ke raloka ka sona. Se se diragetše maabane mabaleng a dipapadi.

Ke maswabi kudu go roba sebakadišwa sa gago. Ke be ke sa ikemišetša go kweša maikutlo a gago bohloko. Ke be ke swanetše go hlokomela kudu sebakadišwa sa gago. Ke a kwešiša gore o ka ba o swabile ka gore sebakadišwa sa gago se robegile.

Ke tla leka go lokiša sebakadišwa goba ke go hweletše sebakadišwa se seswa. Ke tla boloka tšhelete ye ba mphago go go rekela sebakadišwa se seswa.

Ke kgopela gore o amogele tshwarelo ya ka. Ke maswabi kudu ka seo se diragetšego.

Ke tshepiša gore ke tla hlokomela kudu ka dilo tša gago ka moso. Ke tshepa gore re tla tšwela pele go ba bagwera gape gomme ra raloka go swana le pele.

Mogwera wa gago

[Leina la morutwana]

Didirišwa

Puku ya Moithuti, pene / phensele

Puku ya mošomo ya DBE

Pampiri ya go ngwala lengwalo

Themplete ya fonte ya mongwalo wa seatla (ya fomete ya lengwalo, ge e le gona)

A re lekole

Puku ya Moithuti letlakalala 25

Tlhahli ya Mošongwana

Hlaloša mošongwana: Botša barutwana gore ba tla dira lebile la maikutlo go bontšha maikwelo a tša go fapafapana. Ba tla thala gape diswantšho go bontšha maikutlo a mangwe le a mangwe.

Ba fe dikgato tše di latelago go di latela:

- Dira lebile la maikutlo: Dira sediko se segolo mo seripaneng sa pampiri.
- Arola sediko: Aroganya sediko ka dikarolo tše tshela tša go lekana (go swana le dilai tša pitsa).
- Khalara karolo ye nngwe le ye nngwe ka mmala wa go fapana (khwibidu, senamune, serolane, talamorogo, talalerata, phepolo).
- Swaya karolo ye nngwe le ye nngwe ka go ngwala leina la maikutlo maikutlo go karolo ye nngwe le ye nngwe:
 Khwibidu: Befetšwe
 Senamune: Matshwenyego
 Serolane: Letšhogo
 Talamorogo: Bodutu
 Talalerata: Manyami
 Phepolo: Lethabo
- Thala seswantšho karolong ye nngwe le ye nngwe ya lebile go bontšha ka moo maikutlo a mangwe le a mangwe a lebelegago ka gona.

Barutwana ke moka ba a bapetša le go boledišana. Ba tsebiše gore ba tla tšhentšhana mabile a bona le barutwana ba ka phapošing ya bona go bona ka moo a swanago goba a fapanago.

Bolela ka moo ba ka hlagišago maikutlo a mangwe le a mangwe ka mokgwa wo mobotse.

Dikarabo tše di šišintšwego

1. Barutwana ba dira lebile la maikutlo.
2. Barutwana ba thala diswantšho tša bona go bontšha maikutlo a mangwe le a mangwe. Mehlala:
 Befetšwe (Khwibidu): Thala seswantšho sa motho a bonala a befetšwe (mohlala, ka marama a makhwibidu, go kiba maoto a bona).
 Tshwenyegile (Senamune): Thala motho a bonagala a tshwenyegile (mohlala, go ja manala a bona goba ba bonagala ba hlobaela).
 Tšhogile (Serolane): Thala motho a bonagala a tšhogile (mohlala, a khopeditše sefahlego ka matsogo a gagwe goba a bonagala a maketše).
 Bodutu (Talamorogo): Thala motho a bonagala a le tee (mohlala, a dutše a le tee ka sefahlego sa go nyama).
 Nyamile (Talalerata): Thala motho a bonagala a nyamile (mohlala, ka meokgo goba a šorofetše).
 Thabile (Phepolo): Thala motho a bonagala a thabile (mohlala, go myemyela gomme ka mahlo a go taga).
3. Barutwana ke moka ba bapetša mabile a bona le a barutwana ba ka phapošing ya bona.